

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 42 D 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišтво: Knafljeva ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Pomen skupščinskih volitev.

Zmaga antante v svetovni vojni in interesi zavezniških držav na Balkanu so dali povod za ustanovitev Jugoslavije. Ker ogromna večina Hrvatov in Slovencev za ta zgodovinski dogodek sploh ni bila pripravljena in ker nas zgodovina uči, da mora pravno ogrodje vsake nove države izpopolniti in utrditi šele ljudstvo samo, zlasti če je plemsko, versko in sploh kulturno tako diferencirano, kakor jugoslovensko, je povsem logično in naravno, da so se Srbi, Hrvati in Slovenci ujedinili v eno državo samo formalno, da ta država prva leta svojega obstanka ni mogla stopiti na trdna tla, ker zavest skupnosti še ni prodrla v ljudske mase. Bili smo in smo še danes po šestih letih skupnega življenja formalno sicer ujedinjeni, idejno, duhovno in kulturno pa tako razdvojeni, kakor da smo si po krvi in jeziku docela tuji. Ta razdvojenost je kriva, da se država kljub vsemu prizadevanju trezno mislečih politikov in državnikov ni mogla pomiriti in konsolidirati ne na znotraj, ne na zunaj. Dokler je obeleževala naše politično obzorje krvava zarja svetovnega požara, dokler niso utihnili odmevi tega strašnega potresa, se nismo mogli posvetiti notranjim državnim problemom, ker je bilo treba reševati nujne tekoče posledice zlasti na polju socialne zakonodaje in gospodarskega življenja. Šele po lanskih skupščinskih volitvah so se pojavile konture predstoječega spopada med dvema strujama, med pristaši ideje, na kateri sloni naša nacionalna država in njenimi nasprotniki od Radičevih boljševiško navdanih republikancev in muslimanskih separatistov, do slovenskih klerikalnih avtonomistov, ki gredo v borbo taktično sicer ločeno, zato pa idejno kompaktno.

Ce bi ne bili vstali v Jugoslaviji takoj po ujedinjenju pobeljeni grobovi in osebni lažnjivi apostofovali neke megle in fantastične ideje balkanske federacije, če bi ne bilo političnih spekulacij, ki so znali izrabiti povojno politično konjunkturo, da spravijo ljudstvo pod svoj demagoški vpliv, bi imeli danes precejšen del naporne poti duhovnega ujedinjenja že za seboj. Tako pa stojimo na mrtvi točki in vse delo, ki bi je lahko izvršili v teh šestih letih tem bolj, ker je med ljudstvom še živel entuzijazem prvih dni osvobodjenja, nas še čaka. S tem, da so zanesli v zgodovinsko nujni proces duhovnega ujedinjenja vse mogoče socialne, verske in strankarske momente, so prevzeli sovražniški jugoslovanske misli težko odgovornost pred potomstvom, ki bo po pravici preklinjalo našo generacijo, če mu zapusti mesto močne države politično in gospodarsko razvalino, iz katere ne bo več mogoče zgraditi skupnega doma.

Ali izgubljenega ne vrneš, in ker so naši državniki zamudili ugodni moment, ko je bilo treba napeti vaje državne politike in dati državi povsem drugo smer, moramo nositi zle posledice teh usodnih pogrešk, ki so se vrstile v naši notranji politiki ena za drugo, dokler ni prišla še zadnja, ki je marsikomu odprla oči. Radičevovo potovanje v Moskvo, vstop HRSS v komunistično internacionalno logice posledice tega zamaskiranega kompota proti našemu edinstvu, so pospešile odločilni spopad med nacionalnim taborom in republikansko-federalističnimi elementi. Od lanskih volitev do imenovanja volilne vlade nacionalnega bloka se je vlekel ta proces, ki je slednjič razčistil politično atmosfero tako, da smo si na jasnem glede predstoječih skupščinskih volitev. Te volitve so za bodočnost države in usodo njenega ljudstva naravno zgodovinskega pomena. Tu ne gre več za zmago te ali one stranke, za formalne spremembe v vodstvu državnih poslov, kakor je to običajno pri volitvah v drugih državah, temveč za temeljne probleme državne politike. 8. februar 1925 pomeni za nas plebiscit, od katerega bo odvisno, da-li pričnemo po šestletnem brezplodnem preklanju toli potrebno delo duhovnega ujedinjenja, da-li krene država v znamenju tega dela na pot notranje pomiritve in konsolidacije, ali pa bomo nadaljevali pro-

Bojno-volilna napoved HRSS proti monarhiji.

Stjepan Radić organizira napadalne čete. — Na dan volitev nastopijo radičevci s terorjem. — Kritika proglasa ožjega bloka.

— Zagreb, 12. novembra. (Izv.) Glavni organ HRSS, današnji »Slobodni dom«, je izključno posvečen volitvam in volilni agitaciji. Na uvodnih mestih objavlja list razne odredbe in objave vodstva HRSS, ki so bile podpisane dne 11. novembra 1924, tudi od Stjepana Radića. Od Radića in ostalih članov strankinega vodstva je podpisan poziv, da se imajo dne 30. novembra t. l. sestati odbori vseh mestnih organizacij. Na tem sestanku se ima organizirati odbor po 20 mladeničev, ki bodo imeli nalogo zasledovati delovanje Orjuna in kontrolirati korake Orjunašev, dalje odbori po 200 starih izkušenih mož, ki bodo imeli nalogo povsod prepričati vsako nasilje.

Upoštevajoč vse okoliščine, naglašajo Stjepan Radić načelne smernice za volitve, češ da bodo radičevci do volitev pacifisti, da ostanejo po volitvah pacifisti, toda na dan volitev — postanejo najneustrašnejši branitelji suverenosti naroda, ki se naj takoj zaveda vsakega nasilja in vsake goljufije.

Vodstvo HRSS ne izda nikakega posebnega manifesta, ker je program stranke obenem strankin manifest, in ta vsebuje tri glavne besede: »Mirotnost, seljačka republika!« Iz vseh člankov, objav in beležek odseva bojnovolilna napoved HRSS monarhiji in vsem strankam, ki stoje na braniku edinstvenosti države in vidovanske ustave.

Iz radičevskih krogov se dalje širi tudi vesti, da nastopijo radičevci povsod na kmetih proti vsakemu z največjim terorjem, zlasti proti onim strankam, ki imajo med kmeti svoje somišljenike, nasprotujoče politiki HRSS. Orga-

nizirale se bodo posebne akcijske čete HRSS.

Vodstvo HRSS postavlja zelo optimistične račune o izidu februarških volitev. Radić in njegovi tovariši navajajo, da pridobijo pri volitvah okoli 100.000 glasov in tako še 20 mandatov več kakor jih imajo doslej. Če naraste število glasov za 300.000, tedaj je v parlamentu zasigurana republikanska večina.

V manjšem članku »Slobodni dom« kritizira proglas ožjega bloka. Članek obžaluje, da je iz tega proglasa izpadla ena najvažnejša beseda, to je: republika! Davidović in drugi do danes niso uvideli, da mora po vsem tem, kar se je zadnje štiri mesece dogodilo, postati ožji blok povsem republikanski in da mora biti prozet istega duha kot HRSS.

Vodstvo HRSS dalje objavlja v »Slobodnem domu«, da je storjen načelen sklep, da se postavijo kandidatne liste proti radikalcem v Črni gori. Glede Makedonije je HRSS sklenila, da tam ne oslabi pozicij Davidovičeve stranke in džemijeta, marveč da jih še okrepi.

»Slobodni dom« zelo strastno napada skupščinskega predsednika Ljubo Jovanovića, očita mu, da je za časa zadnje krize postopal neparlamentarno, nepravilno in nepošteno v zadevi sklicanja skupščinske seje. Šele v nedeljo ob 9. uri dopoldne je objavil za ponedeljek zadnjo sejo. Ljuba Jovanović je tudi pripomogel, da so prišli na vlado samostojni demokratje. S tem se je skupščinski predsednik pokazal v pravi luči.

Glede bivanja Stjepana Radića so vesti povsem utihnile. Nekje v okolici Zagreba se mora skrivati. To je splošno prepričanje.

Volilna situacija.

Prpriprave radikalov in samostojnih demokratov za volilno borbo. — Radičevci postavijo kandidate v Črni gori in Makedoniji.

— Beograd, 12. novembra. (Izv.) Sedanja politična situacija že nosi značaj priprav za volitve in pričetek volilne borbe. Takoj prve dneve je bilo lahko opaziti, da se bo nacionalni blok po svojih mestnih in krajevnih organizacijah najmarljiveje in najaktivneje udeleževal volilne kampanje. V borbenem načrtu so pred vsem množični zbori po vseh važnejših centrih države, na katere bodo prišli poročati ugledni politiki našega troimenega naroda.

Radikalna stranka organizira poseben aparat za volilne borbe. Na izredno svečan način namerava radikalna stranka pričeti volilni boj z velikim javnim shodom, ki je določen za nedeljo 16. t. m. ob 9. dopoldne v velikih dvoranih hotela »Imperial«. Na to zborovanje so oficijelno vabljene vsi ugledni politiki nacionalnega bloka. Na zboru govore o politični situaciji in o važnosti volitev za nadaljni obstoj države in narodnega edinstva: 1. ministriški predsednik in vodja radikalne stranke Nikola Pašić, 2. podpredsednik ministriškega sveta Marko Trifković in 3. notranji minister Boža Maksimović kot zastopnik mesta Beograda. Glavni organ radikalne stranke »Samouprava« poziva vse prijatelje, ki odobravajo politiko današnje vlade, da pridejo na to zborovanje. V ostalih pokrajinah nameravajo

radikalni poslanci že v nedeljo prirediti več lokalnih shodov.

Samostojna demokratska stranka pričenja prihodnje dni tudi intenzivno volilno agitacijo. Kakor smo že včeraj javili, je določen za 23. t. m. strankin kongres, na katerem se konstituira glavno strankino vodstvo in na kar sledi velik javen shod v hotelu »Imperial«.

Zbora radikalne in samostojne demokratske stranke imata izraziti značaj, ker bosta mnogo prispevala za nadaljni uspešni boj proti destruktivnim in separatističnim elementom.

Za danes dopoldne je določena seja glavnega odbora radikalne stranke. Kakor nam zjutraj javljajo, pride na to sejo tudi Nikola Pašić, da govori o političnem položaju in da dá vplivnim politikom radikalne stranke podrobna navodila, kako je mogoče uspešno pobijanje propagande, širjene od strani radičevcev in federalistov.

V Novem Sadu se danes sestanejo zastopniki radikalne stranke za Vojvodino in Banat. Na tem sestanku se izdela točen in sistematičen načrt za volilno agitacijo. Pozvani so vsi prijatelji države, ki so prožeti ideje narodnega in republikanskega edinstva, da vstopijo v enotno bojno fronto ter po svojih močeh prispevajo za končno zmago nacionalnega bloka, glede katere so vsi politične

dogodke trezno smotreči duhovi popolnoma prepričani.

V nasprotnem federalistično-separatističnem taboru ne vlada danes še nikakva borbenost. Doslej se ni formalnega sporazuma za enoten nastop vseh nacionalnemu bloku sovražnih skupin.

Poročila iz važnejših krajev naše države ugotavljajo, da se je povsod pričelo že živahno volilno gibanje. Vse stranke so več ali manj aktivno posegle v volilno borbo ter priredile že več shodov.

Po poročilih iz Zagreba razmišlja vodstvo HRSS o nadaljni taktiki pri volitvah. Baže je vodstvo načeloma sklenilo postaviti celo kandidatno listo za Črnogor. Istotako razpravljajo o formalnostih, na kakšen način naj se postavijo kandidature v Makedoniji.

Pred otvoritvijo rimskega parlamenta.

— Rim, 12. novembra. (Izv.) Danes ob 15. popoldne se odpravi plenarni zasedanje parlamenta. Fašistovska večina je ukrenila vse, da se ta seja odpravi na demonstrativen način proti opoziciji. Opozicija je včeraj sestavila manifest, v katerem naznanja svoj sklep, da se ne udeležuje parlamentarne seje, dokler je na krmlu fašistovska vlada, ki ni, kakor je svečano zatrijevala, položaja izboljšala oziroma ni ustalila notranjih političnih prilik, marveč je položaj krenila še znatno na slabše. Fašistovski režim omejuje politično svobodo, uvedel je pravo strahovladno po vzoru ruskega rdečega terorja. Posledice so: nezmožnost gospodarskega stanja, porast dražine, padec valute in bliža se gospodarski polom države.

Na sestanku fašistovske večine v parlamentu je Mussolini imel daljši politični eksperiment o notranjih in zunanjih prilikah Italije. Precizirajoč razmerje fašistovske večine do opozicije je Mussolini odločno ugotovil, da je fašistovska večina trdna in da je ne bodo mogle razbiti vse opozicijske intrige. Vlada ne pozove opozicije v parlament k delu, ker se noče klanjati pred samovoljo nekaterih užaljenih elementov. Zbornica bo funkcionirala kljub abstinenca opozicije.

Fašizem sam je prebolel težko krizo. Sedaj je nastopil umirjenje. Vedno manj je nezakoničnosti. Vlada ne trpi v fašizmu nezakoničnosti, zato je prav sedaj pod obtožbo 5305 fašistov radi raznih nezakonitih činov, 845 se jih nahaja v zaporih.

Mussolinijev odstavek o zunanjih politiki je bil zelo kratek. Splošno ugotavlja, da je mednarodni položaj Italije povoljen.

Mussolini je med ostalim omenil, da je bil dne 14. julija 1924 v Beogradu podpisana trgovinsko-plovitvena pogodba, ki definitivno ureja trgovske stike med obema državama. Namen te pogodbe je, stabilizirati gospodarske in trgovske odnose med Italijo in Jugoslavijo. Ti odnosi so doslej temeljili na stari, med Italijo in Srbijo leta 1907, sklenjeni trgovski pogodbi. Hkratu s to pogodbo je bilo med obema državama sklenjenih tudi več drugih pogodb, tako prometna konvencija glede železniškega prometa in tranzita, kakor tudi konvencija, nanašajoča se na proge južne železnice na reškem ozemlju. Mesec dni pozneje 12. avgusta je bilo sklenjenih in podpisanih še deset manjših pogodb.

Seji fašistovske večine je prisostvovalo 325 poslancev. Končno je Mussolini predlagal sprejem resolucije, ki izreka zaupnico in priznanje dosedanjemu parlamentarnemu odboru fašistovske večine.

Fašistovska večina je odposlala udanostno brzojavko kralju Viktorju Emanuelu povodom njegovega včerajšnjega rojstnega dneva.

Tajna vojaška pogodba med Madžarsko in Rusijo.

— Trst, 12. novembra. (Izv.) Zelo resni, v Bologni izhajajoči list »Il Resto del Carlino« javlja daljšo informacijo o sklenitvi tajne vojaške pogodbe med Madžarsko in sovjetsko Rusijo. List pravi v poročilu iz Bukareste:

V romunskih političnih krogih se utrjuje prepričanje, da se je med Madžarsko in sovjetsko Rusijo sklenila tajna pogodba na škodo Romunske. Pred kratkim sklenjena trgovinska pogodba je bila le krinka za to pogodbo. Svet je začuden, da je protikomunistični Horthyjeva Madžarska podala roko sovjetski vladi in nasprotno, da je Moskva sprejela prijateljsko enega najhujših nasprotnikov komunizma. Trgovinska pogodba ima namen, da se izmenjava industrijskih izdelkov in poljedelskih produktov obojestransko. Gotovo in jasno je, da Rusija ravno ne potrebuje toliko madžarskih industrijskih izdelkov, kakor tudi Madžarska ne ruskih poljedelskih produktov.

Obe državi ste sklenile prijateljstvo na podlagi tega, da Rusija dobi Besarabijo, Madžarska pa Sedmograško. Romunska vlada ima dokaze, da je med obema omenjenima državama sklenjena tajna vojaška pogodba, po kateri garantira Madžarska Rusiji v slučaju konflikta z Romunsko radi Besarabije svojo pomoč na straži sovetov, nasprotno Rusija garantira Madžarski povrnitev Sedmograške.

Borzna poročila. Dinar v Curihu 7.475. Ljubljanska borza.

LESNI TRG:

Škorete 13 mm, 4 m dolge, 10—12 šir., media 15, smreke 90% irko meja bl. 720; Škorete 13 mm, 5 m in 6 m dolž., 10—20 cm širine, media 16, smreke 90%, irko meja bl. 750; hrast slavonski prvovrsten, od 2 m naprej, od 50—80 cm premera, irko meja blago 1450; deske 4 m, palete, 20 m, 25 mm, III. vrsta in podmera, irko vag. nakladna post. den. 225; brusilni les po uzacah Ljubljanske borze irko nakladna post. vag. 2, denar 19, blago 19, zaključek 19; oglje bukovo, I. a vilano irko meja denar 117.

ZITNI TRG:

Pšenica, domača, fco. Ljubljana, denar 385; pšenica, baška, par. Ljubljana, blago 430; koruza, baška, par. Ljubljana, stara, blago 335; oves, baški, par. Ljubljana, blago 340; koruza, nova, fco. sremska postaja, garanc. Ljubljana, blago 175; fižol, ribičan, orig. fco. Ljubljana, denar 440; fižol, ribičan, čiščen, b/n, fco. Postojna, trans., blago 545; fižol, prepelčar, orig. fco. Ljubljana, denar 450; fižol, prepelčar, čiščen, b/n, fco. Postojna, trans., blago 575; fižol, mandolon, orig. fco. Ljubljana, denar 390; fižol, mandolon, čiščen, b/n, fco. Postojna, trans., blago 495; fižol, rjav, orig. fco. Ljubljana, denar 410; laneno seme fco. Ljubljana, denar 675; pšenična moka, »a«, baška, fco. Ljubljana, blago 625; otrobi, srednji, b/n, fco. Ljubljana, blago 210; krompir, fco. sklad. Ljubljana, blago 120; ajda, domača, črna, fco. Ljubljana, blago 250; ajda, domača, siva, fco. Ljubljana, blago 233.

Efekt:

2 1/2 % drž. renta z vojno škodo den. 111, bl. 114, 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 64 1/2, bl. 65, zaključki 65, Celjska posojilnica den. 210, bl. 211, zak. 210, Ljubljanska kreditna banka den. 220, bl. 228, Merkantila banka den. 126, bl. 128, Prva hrvaška štedionica den. 916, Slavonska banka den. 90, bl. 92, Nihag den. 69, bl. 80, Strojne tovarne in livarne den. 130, Trboveljska premogokopna družba den. 450, bl. 475, Zdruljene papirnice den. 109, bl. 120, Split cement Portland den. 1400, bl. 1455, 4 1/2 % kom. zad. drž. bke. bl. 89, 4 1/2 % zast. l. kr. drž. bke. bl. 17 1/2.

Zagrebska borza.

Dne 12. novembra. — Sprejeto ob 13. Devize: Curih 13.345—13.446, Praga 205.50—208.50, Pariz 367.90—372.90, New York 68.85—69.85, London 320.35—323.35, Trst 299.50—302.50, Dunaj 0.097—0.099. — Valute: dolar 68.05—69.05, lira 299.50 do 302.50.

Efekt: 7% invest. posoj. 1921 65—66, 2 1/2 % drž. rente za ratnu štetu 110—112, Ljubljanska kreditna 215—220, Centralna banka 30—31, Hrv. eskomptna banka 107—108, Kreditna banka, Zeb. 106—107, Hipotekarna banka 56—57, Jugobanka 100—101, Pragtredionica 915—920, Slavonska banka 90—95, Eksploatacija 88—90, Drava d. d. Osijek 230, Sečerana, Osijek 835—840, Isis d. d. 65—67.50, Nihag 70, Gutman 710, Slavske 200—220, Slavonija 71—73, Trboveljska 460—470, Union, paromlin 500, Vevče 120.

Inozemske borze.

— Curih, 12. novembra. Današnja borza: Beograd 7.475, Milan 22.45, London 23.93, New York 519.20, Pariz 27.50, Praga 15.45, Dunaj 0.00732.

— Trst, 12. nov. Borza: Beograd 33.275—33.325, London 106.55—106.65, Pariz 122.80—123, New York 23.10—23.125, Curih 444—446, Dunaj 0.0325—0.0328, Praga 68.80—69.10.

— Dunaj, 11. novembra. Devize: 1023—1027, Milan 3064—3096, New York 70.935—71.185, Praga 2114—2124, Curih 13.675—13.725. — Valute: dinar 1018—1024, dolar 70.460—70.860, lira 3030—3050.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/L
Bolgarija: Urad Ljubljanskega veleposl. Avstrija: Turjaški trg 4/II
Italija: Zrinjskega cesta 3/I
Portugalska: Dunajska cesta 33
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska

Carujmo za školski tabor!

POZOR! IDEAL KINO IDEAL POZOR!

V četrtek, dne 13. novembra 1924. Prvič v Ljubljani predvajanje filma produkcije

13. XI., 14. XI., 15. XI., 16. XI.

ki donalše samo izborne prvovrstne atrakcije. Eleganta ljubavna drama v 6. dejanjih po romanu ELLINORE GLYN.

„TRI TEDNE LJUBAVI“

CONRAD NAGEL

Predstava ob običajnih urah in cenah.

Življenje na dvoru kneza Olona od Sardalije — stari knez — mlada knežinja — mladi otok — intrigirajoči odposlanci — skrivna ljubezna knežinja — ljubimci grofa Pavela — ljubezni čarji v Benicah in posledice — ubeg knežinje — razkroj — razkroj in brezumno prosta ljubezna na dvoru — srečna dogodoba — kneževemu zakonu — hrepenenje knežinje po Pavlu — tajni sestanek — umor knežinje — umor kneza — pobeg ljubince — kronanje knežice.

Prednaznanilo: „**TARZAN**“

Minister dr. Gregor Žerjav o političnem položaju.

Minister dr. Gregor Žerjav je včeraj kot vodja samostojnih demokratov v Sloveniji otvoril volilno kampanjo, naprejeno v prvi vrsti proti klerikalni separatistični in anacionalni politiki s govorom, ki ga je imel na dobro uspelem javnem zboru JDS v Kazini. Zelo obširno, objektivno, mirno in markantno je navzočim somišljenikom očrtal politični položaj, najglavnejše politične dogodbe iz leta lanskega leto izvoljene skupščine od sedanjega volilnega borbe. V jasnih izjavah je analiziral politično stremiljenje separatističnega federalističnega bloka in bloka nacionalnih, državotvornih strank. Iz izjav je izzvenela konstatacija: na strani federalistov in separatistov — državno-pravne fraze, na strani nacionalnega bloka: volja in odločnost v parlamentu delati za gospodarski in kulturni napredek države.

Ljubljanske organizacije JDS so sredi ob 20. priredile v dvorani Kazine velik javen shod, ki je bil prava manifestacija za državno in narodno edinstvo. V velikem številu so prišli na shod skupine uradništva, trgovcev, obrtnikov, inteligence in delavcev. Ze ob 20. je bila dvorana nabito polna ter je moralo več udeležnikov ostati zunaj. Ob 20.15 je vstopil v dvorano minister dr. Gregor Žerjav. Viharno pozdravljen, ploskanje in klici: »Živel doktor Žerjav!«

Podpredsednik ljubljanske oblastne organizacije JDS in občinski gerent Josip Turk je v prisrčnih besedah pozdravil došlega ministra dr. Žerjavo ter mu takoj podal besedo. Sledilo je frenetično ploskanje.

GOVOR MIN. DR. ŽERJAVE.

Mirno in pregledno je minister dr. Žerjav pojasnil zborovalcem dogodke po izvolitvi narodne skupščine 18. marca dalje. Te volitve niso prinesle nobene stranki večine. Razpad radikalno-demokratske koalicije je prinesel stranske posledice ne samo za državo, ampak tudi za vse stanovne, ki trpe na neurejenosti razmer. Izid skupščinskih volitev je pomenil na prvi pogled potrebo revizije ustave, toda prav kmalu smo uvideli, da so gotove stranke stremile tudi za revizijo državnega edinstva, ki je smatramo mi kot glavni pogoj za obstoj naše države.

Govornik je nato očrtal obupne boje, ki so se vršili med posameznimi parlamentarnimi skupinami, stremelimi za nadvlado. Analiziral je dalje formule bivšega Davidovičeve vlade za sporazum, za boj proti korupciji ter za red in mir v državi. Osvetlil je postopanje klerikalcev, ki so svojim volilcem za časa volitev dajali razne obljube, a se je sedaj izkazalo, da so vse klerikalne obljube ničevje.

Minister dr. Žerjav je v ostalem označil glavne cilje klerikalne politike. Klerikalci, ko so prišli na vladno, so prepustili Slovenijo, da lahko svobodno razpolagajo z njo in iztrebijo vse svoje politične nasprotnike. Lahko smo zadovoljni, da so prišli klerikalci na vladno, kajti sedaj so se lahko prepoznali tudi široki sloji naroda, da so bila vsa klerikalna vodilna gesla čisto navaden humbuk in slepilo javnosti. Ko so šli v volitve, so se strašno zaganjali v centralizem, čim so prišli na vladno, so postali tako hudi centralisti, da so reševali tudi vsako najmanjšo stvar v Beogradu. Samostojni demokrati stojimo na stališču decentralizacije uprave. Mi zahtevamo, da naj se državna moč razdeli navzdol, na velike župane in srezke počevarje, ki naj sami odločajo o manjših vprašanjih v korist ljudstva. Toda bivši režim je bil pravo leglo centralizma! Za vsakega kondukterja je prišlo pismo iz Beograda, vsakega učitelja je imenoval Beograd in celo v imenovanje opernih koristov so se vtikali klerikalni centralistični ministri.

In kako strastno agitacijo so razvili klerikalci svojočasno za premestitev naših vojakov v domače kraje, kar je gotovo želja vsakega očeta in matere! Na tisoče in tisoče volilnih kroglice so izbravili to zahtevo od volilcev. Čim so klerikalci prišli na vladno, so to svojo zahtevo popolnoma zmoledili in naši vojniki še danes služijo v Makedoniji.

Kar se tiče davčnega vprašanja, ki je v resnici hud, se je pričakovalo, da bodo klerikalci ukrenili nekaj vse, da se olajša. Ko smo s kritiko zahtevali, da 21 klerikalnih poslancev svojo obliko tudi izpolni, so se pričeli izgovarjati: »Beograd je pri odmeritvi davkov nedolžen in kriva je vsega Ljubljana.« Zato se je pričelo brezprimerno preganjanje uradništva in učiteljstva, kakršnega ne pomnimo že 20 let.

Klerikalci in korupcija.

Kar se tiče znanje korupcije, je nedvomno, da obstoja tudi pri nas, kakor v vseh drugih državah v Evropi. In treba jo je izkoreniniti. To se ne bo nikdar doseglo z zakoni in tudi ne s policijo, pač pa je po našem

mnenju potrebno, da je v prvi vrsti dobro plačano državno uradništvo in da vzgoji država pošten uradniški naračaj, tak naračaj, ki bo dal kaj na svojo čast. (Odobranje in klici: »Tako je!«) Od policijskega preganjanja ni veliko pričakovati, kajti navadno vjamejo le male zločine, veliki pa ostanejo na prostem. Kljub temu pa smo bili vedno pripravljeni, da glasujemo za ta zakonski načrt, čeprav bi bil le pesek v oči javnosti. Antikorupcijski zakon ne bi prinesel nič drugega, kakor vrsto novih komisij, ki bi imele nalogo, da preganjajo korupcijo, z njimi pa bi bila istočasno odprta nova vrata za vhod korupcije v državo. Mislili smo, da bodo bivši vladinovci vsaj pričeli izvajati kako akcijo proti korupciji. Čele tri mesece so klerikalci brskali po vseh vladnih arhivih, a našli niso niti enega dokumenta in vložili niti ene tožbe ali ovadbe proti nam. Izkazalo se je, da je bilo vse klepetanje po splošno znano sredstvo. Antikorupcijski zakonski načrt je služil separatističnemu bloku samo za parolo, da bi pritegnil mase ljudstva nase.

Klerikalci in invalidi.

Koliko je bilo bloku v resnici lažje na sprejetju tega zakona, dokazuje najbolj to: dejstvo. Ko smo pred približno desetimi dnevi zahtevali, da naj se pred volitvami sprejmeta invalidski in antikorupcijski zakon, kar je želel tudi sam kralj, je takratna vladna večina našo zahtevo odklonila. Ker se je po dobro zavedala, da bi s sprejetjem teh dveh nujno potrebnih zakonov izgubila važno asitacijsko sredstvo za volitve.

Minister dr. Gregor Žerjav je v nadaljnjih izjavah konstatiral, da je doživel glavni cilj političnega sporazuma. Ugotovil je, da so klerikalci bili najboljši pomočniki radikalcev. Dočim so poprej povsod naglašali, da hočejo voditi popolnoma samostojno slovensko politiko, so postali nenadoma pravi pravniki Radicevi oprede. Vsa slovenska politična samostojnost je nenadoma propadla in se preselila v Zagreb. Kdor je pravilno motril boj, ki se vrši med Beogradom in Zagrebom, je moral opaziti kako smo Slovenci pod Davidovič-Koroščevo vladno postali pomočniki Zagreba. Toda mi ne smemo dovoliti, da bi postala Ljubljana nekako predmestje Zagreba, še manj, da bi bila Slovenija nekaka predoba Zagreba, v kateri bi morali naši ljudje prikačiti na kljuke okoli zagrebških čifutov. (Klici: Ne maramo zagrebških čifutov!) Slovenci želimo opazovati boj med Zagrebom in Beogradom bolj od zgoraj in nečemo biti orošje nikogar.

Kameleonstvo klerikalne politike.

Klerikalna politika se je v zadnjih petih letih silno spreminjala, kar je imelo najtežje posledice. Še leta 1918. in 1919 so stali klerikalci, kar se tiče naše države, na istem stališču, kakor mi. Govorili so o Jugoslaviji, o edinstveni državi, o enem narodu. Vsi smo takrat nastopali složno proti Avstriji. Že dve leti kasneje je nastopil pri klerikalcih silen preobrat. Na vse, kar so poprej proslavljali, so nenadoma pričeli pljuvati isti klerikalni voditelji, ki so imeli poprej zaslužen govore za našo državno in narodno edinstvo, so se pričeli zopet norčevati iz tega. Pričeli so kolebati med republiko in monarhijo, nastopali za avtonomijo in federalizem, končno pa poklekli pred Radicevimi ter se zvezali z njim v federalistični blok.

Tako smo Slovenci po zaslugi klerikalcev zašli v plemenskem boju, ki razdvaja našo državo, na stran separatistov in težke posledice te pogubonane politike čutimo vedno bolj. In ravno to usodne napake klerikalcev in Radicev so največ pripomogle, da smo samostojni demokrati dosegli sedanjega velikega uspeha. Politika klerikalcev v zadnjih mesecih je bila, da se po domače izrazim, »zafurana politika«.

Že prej sem rekel, da so storili Slovenci veliko napako, da so v boju med Srbi in Hrvati stopili na stran hrvatskih separatistov. Dr. Drinković, ki je nekaj ideolog separatizma, je jasno povedal, kako so predstavljali separatistično ureditev države: Jugoslavija naj bi se razdelila tako, da bi bili Srbi zase, Slovenci pa naj bi prišli pod Hrvatsko. Hrvati naj bi najprej Slovence pohrvatili, ko pa bi postali na ta način dovolj močni, bi pojedli še Srbe. Da to ne bi pomenilo nič drugega, kakor razpad naše države, je popolnoma jasno. Nam Slovencem se namreč v tem slučaju lahko pripeti, da bi postali vsi skupaj ena sama Koroška. V Beogradu je že znana prisrskava: »Ako bo Korošec vodil politiko tako, kakor jo je vodila klerikalna stranka na Koroškem, potem postane lahko vsa Slovenija Koroška.«

A tudi sicer je klerikalna politika doživela v vsakem oziroma popoln polom. Iskali smo povsod, da bi našli vsaj eno stvar, s katero bi se mogli klerikalci ponasati. Ko pa smo pregledovali akte, nismo našli niti enega klerikalnega uspeha. Zato smo dobili v ministru za socialno politiko najmanj 200 tisoč nerazrešenih stvari. Našli smo tudi, da so klerikalci v zadnjem trenutku hoteli dati koncesijo za popolno ljubljansko bo-

vo, kakih naredb ali ukrepov v korist kmetov in delavcem pa nikjer.

Klerikalci niso niti poskušali, da bi nastopili s kakšno svojo zahtevo, s katerimi so šli v volilni boj. Vprašanja vrtnice slovenskih vojakov v domovino niso niti poskušali.

Bilanca njihove politike je popolnoma negativna. Rezultat ničev na vsej črti!

Razpust skupščine.

Sedanja narodna skupščina je imela že takoj po izvolitvi v sebi kal neozdravljive bolezni. Zato je bil njen razpust netržljiva ben. Vsaka delavsko-narodna zbornica ima za posledico samo notranje boje, katerih razčuna mora plačati ljudstvo, ne pa poslanci. Razpust sedanje skupščine je bil edini izhod iz teške krize in klerikalci delajo našemu kralju veliko krivico, ko ga napadejo radi razpusta skupščine. (Viharne, več minut trajajoče ovacije kralju Aleksandru.) Klici: »Živel kralj!« Predsednik nemške republike je razpustil nemški parlament, ker je bil nemogoče za delo, že par mesecev po izvolitvi. Dobro je znano tudi, kaj je napravil Macdonald z angleškim parlamentom. In izid angleških volitev je pokazal, da se pričena Evropa pomirjati, kar bo imelo velike posledice za ves svet.

Klerikalci in narodna šola.

Zadnji trije meseci klerikalne vlade so pokazali, da so klerikalci v kulturnem oziroma ravno isti, kakor so bili poprej. Po vojni so se zavili in maskirali kot najboljši narodnjaki. Toda prav kmalu so pokazali, da hočejo s slovensko narodno krinko samo maskirati svoje sovražstvo proti Srbom. Nesprejeto so govorili, da je treba čuvati slovensko individualnost, ki je baje ogrožena od Srbov. Toda do sedaj ni niti enega pojavi, ki bi dokazoval, da je obstoj slovenskega naroda in njegove individualnosti ogrožen. Slovenska individualnost tudi ne bo ogrožena, ako zna vsak Slovenec cirilico in srbski jezik. Po našem mnenju je treba gojiti slovensko individualnost tako, da ne bo sovražna razvoju našega trolejnega naroda. Klerikalni branitelji slovenske individualnosti so istočasno tudi napadali, da ni več tako klerikalni, kakor so bili, ampak pred vsem dobri Slovenci. Toda čim so prišli na vladno, so pokazali, da so isti preganjalci svobode, kakor so bili poprej. Netrpno so pričeli tlačiti svobodo in napredek šole. Uvajali so naredb, naperjene proti šolskemu in povsod smo videli smeri, da so hoteli spraviti naše šolstvo zopet v odvisnost farovčev. Toda mi odločno odklanjamo take šole in učitelje, ki bi bili odvisni od župnikov in cerkvenikov, ker jim ne moremo prepustiti vzejo naših otrok. V takih šolah se ne vzgaja diha svobode in zato odklanjamo tak režim. Za nas ostane še vedno boj med naprednimi in klerikalnimi elementi. Nikdar ne bomo dovolili, da postanejo naše šole podružnice farovčev, naši učitelji pa mežnarji!

Klerikalna podpora Nemcem.

Najbolje se je pokazalo, kako so klerikalci poskušali nemstvo.

Mislili smo, da je nemška nevarnost minila, toda ko je po nesrečnih volitvah leta 1923. nastopilo v parlamentu tudi 8 Nemcev, ki so tvorili lastno delegacijo, so se takoj začeli zanje trgati razne stranke, da jih pridobijo zase in da svojim prištejejo teh osem glasov. Mi smo stali vedno na stališču, da vladati, ki je odvisna od nemških glasov, ne sme v Jugoslaviji obstati niti en dan. (Zivahni klici: »Tako je!«) Kdor išče zase nemške glasove za koncesije na račun države ali na račun državnega naroda, je proti državi! Tako je prišlo, da je vladal gosp. Korošec iskala nemške glasove in da je z njimi napravila vsak dan kakšen nov kompromis. Od vseh važnejših šolskih prireditvi, ki smo jih pridobili od prejšnjega, je začel odpadati list za listom. Otvorjale so se nove marmarake šole in gimnazije, otvarjale so se nemške šole in gimnazije po Vojvodini in drugod. Kar so Nemci le zahtevali, to so dobili od slovenskega in od jugoslovenskega ministra prosvete, (skandal!) Lahko rečemo, da so klerikalci zopet dvignili nemstvo glave, katere so bile že sklonjene pod našo močjo. Nemci bodo morali uvideti, da na nepašno storili, ko so se šli vmešavati v naše notranje narodne spore in ko so se šli ponujati Slovincem, Hrvatom in Srbom, da bi oni med njimi nekako odločili ali pa se ponujali enemu proti drugemu. Naši domači spori niti Nemcem niti Turkov prav nič ne brisajo. Politika pa, ki jim to celo dopušta ali jih celo vabi, da to stori, ta politika je nenarodna in je škodljiva. (Zivahno odobranje.)

Volitve in nacionalni blok.

Volitve so torej razpisane. Vprašanje je, kaj je v državno korist in kaj je pri teh volitvah naša naloga.

Volitve imajo to nalogo, da stvorijo močno vladno večino. Mi hočemo imeti parlament, ki je sposoben delovati. Parlament, ki je torišče neprestanih medsebojnih bojev, ne more niti izglasovati proračuna, niti zakonov. On ne more vršiti svoje dolžnosti, kakor je ni mogel vršiti sedanji. Mi hočemo imeti življenjski zmožen parlament! To je namen predstojećih volitev. To je državna potreba prvega reda! S tem, da upamo in da smo si sigurni, da doseže nacionalni blok sigurno večino, bo dosežen tudi stvarni sporazum. Tudi mi želimo in ne manj, marveč mnogo bolj iskreno, kakor kakšen Radić, da bi ne bilo več resnih sporov med Slovenci, Hrvati in Srbi. Mi hočemo, da ti spori prenehajo, ampak mi nečemo, da se o tem sporu ne govori konkretno. Stari oče Pašić je rekel, ko ga je vprašali, kaj misli on o srbsko-hrvatskem sporazumu: »Prinesite mi ustavo, pa se v sedmimo, jo preberimo skupno od točke do točke, in pri vsaki točki povejmo, kaj želimo eden in drugi. Sporazumimo se konkretno od točke do točke! Tako se delajo sporazumi.« Prišli so sedaj v imenu vsega hrvatskega neodgovornih hrvatskih, ki so rekli: »Ne! Nalagamo namreč žele atmosfero za sporazum! V to svrhu dajmo nam vlogo!« (Smeh.) Dobili so jo in so ustvarjali atmosfero. Kakšna je, ste v zadnjih treh mesecih

sami videli in čutili. Bila je buja, kakor kadarkoli popreje. Od julija dalje se je razvila na strašen način. Pričela se je agitacija v vojski, ki se je prelivala po Hrvatski in Dalmaciji (ter Bosni in nikdar se ni bilo ubitih toliko nacionalistov, kakor v zadnjih treh mesecih. Najhuje vre v Bosni in v Južni Srbiji, kjer je srbsko prebivalstvo naskrat izgledalo, da je izročeno pod muslimansko peto, in tega ne more razumeti sedaj, ko ima vendar narodno državo in je odpravljena Avstrija. V Južni Srbiji je tamojšnji seljak skoraj prišel v nekakšno položnost pod džemijetake poslance in se buni proti takšnemu nenaravnemu in nenarodnemu stanju.

Samostojni demokrati za sporazum.

Mi smo za sporazum. Ravnotako jasno povemo, da o nekaterih točkah ne sme in ne more biti govora, na primer o tem, da se državno vodstvo spremeni in da se monarhija odpravi. Smo pač za to, da se da čimvečja samouprava, da se izločijo in decentralizira administracija, da se izenačijo bremena v vsi državni deli da se v nezdružljivih kraji vojsko vporablja po nekakšnem ključu, dalje da dobimo dobre uradnike, in da preidejo dobri uradniki iz vseh krajev naše države v centralo v Beograd, kjer naj se izvede reforma uprave. V proračunu naj bo dano jamstvo, da so vse pokrajine naše države enako pravično vpoštene. Razven tega, kjer je morda dotaknjena plemenska čast, ali občutljivost, mora biti vpošteneva tudi ona. In vse to so Srbi tudi pripravljeni dati! Vse to zahtevamo tudi mi samostojni demokrati. Nismo pripravljeni dati ničesar, kar bi bilo naperjeno proti edinstvu ali sigurnosti države ali njenemu ugledu na zunaj, niti je izročiti tistim, ki sporazuma v resnici nečejo, ampak samo to besedo zlorabljajo.

Zmaga nacionalnega bloka — državna potreba.

Ni strankarska, ampak državna potreba je, da narodni blok zmaga! To bo imelo veliki pomen tudi v zunanji politiki, ki bo postala bolj mirna in stalna in da večne menjave ne bodo imele več svojega pogubnega vpliva. Ugled naše države v inostranstvu bo zrasel in z njim naš kredit, če dobiti parlament, ki bo dobil zanesljivo delovno večino in ki bo garantiral stalnost. Industrija bo vedela, kaj ta stalnost pomeni, ne pa kakor do sedaj, da se ne more računati z nikakršno smerjo in z nikakršnim stabilnim stanjem. Ravnotako je interesirano na tej stabilnosti delavstvo! Zabeli smo že prav srečno s velikopotezno socialno politiko. Namesto pa, da bi se bil mogel parlament posvetiti tem nalogam in da bi bil izvajal prvotne, nekoliko v naglici sprejete in provizorne zaščitne zakone za delavstvo, je vse skupaj propadlo v tem parlamentarnem mrtvici, ki je imelo pač dovolj časa za razne državno-pravne spore in za hujšanja, ki pa ni imelo časa za realno delo, katero je narod in katero so široke mase ljudstva od njega pričakovale in zahtevale. Naše uradništvo je izven tega parlamenta! Ono čaka že leta in leta, da se mu uredijo njegove pravične zahteve in njegove težnje in razmere. Toda kako naj jih uredi parlament, ki ne more urediti svojih lastnih razmer in ki umira v neurejenosti, nikdar končanih notranjih sporih?

Kdor hoče, da se končno nekaj konkretnega stori v naši državi, ta mora zaleteti tudi krepek, življenjski in dela zmožen parlament, mora hoteli tudi možno, s katero lahko država dela. Zato je največji in življenjski interes vseh slojev, da parlament dela.

Stanovanjski zakon.

K temu zakonu je minister dr. Žerjav omenil: Stanovanjskega zakona tudi po novem letu ne bo, ker ni parlamenta. Mi bomo seveda našli sredstva, da pride od pomoči, toda trajala bo le do novih volitev.

Nacionalni blok in interesi Slovenije.

Minister je dalje opozarjal na interese naše mase Slovenije, ki je državna predstava za zapadu. Naša Slovenija v gospodstvu takoj občuti, če državna uprava pravilno ne funkcijonira, kajti njene gospodarske niti so tako zamotane, da nas takoj zaboli vsak nered v državni administraciji in to mnogo bolj, kakor v drugih poljedelskih pokrajinah.

Katera vlada je nasilna.

Minister je dalje izjavil: Prejšnja vlada je bila vlada fraze in razdvajanja, naša vlada hoče biti vlada stvarjalnočnega napredka. Govore da postane naša vlada nasilna. V resnici je bil nasilen le propadli režim, ki je preganjal vse, kar mu ni slepo služilo. Ker mi sedaj postavljamo storjene krivice, smo nasilni. Naša vlada hoče vpraviti in izsiliti respekt pred zakonom (Viharno odobranje!) in respekt pred državno avtoriteto.

Slovenska demokracija in volitve.

V teh volitvah imamo tudi dobršen del svoje naloge mi demokrati v JDS, tisti stranki, katero so naši nasprotniki tolikokrat pokopavali. (Smeh.) Res da naša stranka leta 1923. ni dosegla v Sloveniji več kot 14.000 glasov. Če se na neko višje stališče postavimo, vidimo kako je škoda, da ni bilo izvoljenih več naših kandidatov, ki bi bili zastopali Slovenijo v veliki demokratski stranki. Mi smo zares precej obsovanjeni, ali le zato, ker smo vedno ostali pri svojem programu, pri svoji filii mirno in neustrašeno, in se nismo od nje oddaljili niti na desno, niti na levo. Ampak obdržali svojo ravno linijo. Mi nismo svojih nazorov nikoli spremenili in se nismo spuščali v kompromise. O nas vsakdo ve, kaj hočemo! Mi smo dosledni. Tu je naš nadomestek. Kar nam manjka življenja, to smo dobili povrnjeno v svoji moralni silni ker vemo, kaj hočemo in kam smo usmerjeni.

V tem veličnem boju, ki je pred nami, nikakor nečemo odbiti sodelovanja, zaveda-

mo se tolikoega nacionalnega pomena je, če bi se v kljub malenkostnim razlikam v eni ali drugi stvari mogla uspešno uveljaviti nacionalna fronta proti skupnim nasprotnikom (Odobranje!) za skupni boj in skupno delo.

Zmaga narodnega bloka.

Ponudili smo svojo roko! Kdor jo bo odbil, naj ve, da naša fronta zato ni padla! Kajti za nami stoji narodni blok cele države! Otvorilo je, da bo v tej borbi narodni blok zmagal in imel gotovo večino. (Več minut trajajoče, viharne odobranje!) In gre nam (ukaj samo za to, ali in koliko bo slovenskih poslancev v narodnem bloku. Velikanske važnosti je, da bi bilo v tem bloku čim več mogoče slovenskih poslancev, kajti potem vemo, da bo ta narodni blok moral voditi račun o slovenskih zadevah in željah in da bo moral voditi svojo politiko tako, da se bo moral ozirati na slovenske gospodarske interese. Mi stojimo pred dolgoletno stalno vladno narodnega bloka. Zato ni vsejedno, kakšna bo odločitev slovenskih volilcev in ali žele, da bodo njihovi poslanci aktivno sodelovali in srbili za Slovenijo, ali ne. V slovensko škodo bi bilo, če bi mi ne bili zastopani. Ta praktični račun mora tudi vplivati na odločitev volilcev pri prihodnjih volitvah.

Narodni blok bo vladal v prihodnjih letih, in ni vsejedno, ali bo v tem bloku samo eden slovenski poslanec ali jih bo 5 ali več. Naš interes je, da bi jih bilo čim več.

Na to, dragi prijatelji, moramo delati. In tega se moramo zavedati: če danes odpravljamo volilno kampanjo, ne samo v interesu naše države, ampak tudi v interesu naše ožje slovenske domovine in vseh njenih trepetih slojev in zlasti v interesu našega uradništva, za katero je imela naša stranka vedno mnogo več smisla, kakor katerakoli druga stranka, in v interesu našega delavca.

Vatim Vas in prostim, da vsi in vsačdo po svojih močeh pomagata, da se nesreča od 18. marca 1923 več ne povrne! Ta nesreča je po mojem računu samo Slovenijo stala več milijard škoda in imela za nas nepregledne posledice.

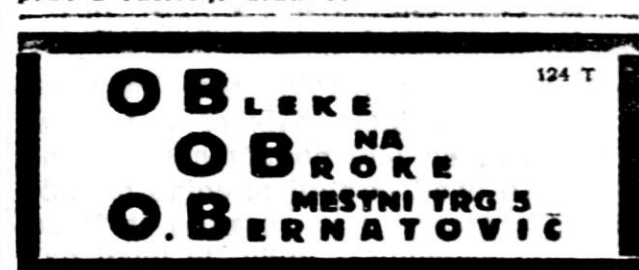
S tem večjo živahnostjo je treba storiti vse, da se ta nesreča več ne ponovi, ampak da jo 8. februarja 1925 temeljito popravimo in da bo z zmago narodnega bloka jugoslovenskega obenem zmazala Slovenija!

Viharno odobranje. Ploskanje! Klici: »Živel dr. Žerjav!«

G. Ivan Grašič, železničar iz Spodnje Siske, je nato prečital kratko resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta in ki se glasi:

»Somišljeniki JDS, zbrani na javnem shodu v Ljubljani dne 11. novembra 1924. v dilih v delovanju predsednika svoje organizacije, ministra g. dr. Gregorja Žerjave, neomajno vztrajnost v borbi na edino pravi poti za državno narodno edinstvo. Odobravajo v polni meri njegovo delo, tako z državnega in stranknega stališča ter mu izreka neomajno zaupanje in zvestobo.«

Predsednik zbora g. Josip Turk je ob 21.30 shod zaključil. Zborovalci so ministru ob zaključku njegovega govora pricajali viharne ovacije in navdušeno vzklicali: »Živel dr. Žerjav, živel državno edinstvo, proč z rušitelji države!«

Politične vesti.

== Pred novim skokom? V ponedeljek smo poročali, da je prišel v Beograd dr. Vladimir Ravnihar. V terek je poročal zagrebški »Obzor«, da je dr. Ravnihar, »vodja slovenskih radikalov«, prišel v Beograd, da intervenira proti zahtevi iz Beograda, da slovenski radikalni sodelujejo pri volitvah skupno s samostalnimi demokrati in da se sestali z Ljubo Jovanovićem in dr. Korošcem. — Isti list javlja danes, da je dr. Ravnihar posetil tudi Davidoviča in da je njegov poset baje v zvezi s skupnim nastopom njegove skupine v Sloveniji z blokom. — Kakor je iz teh dveh »Obzorovih« vesti razvidno, se dr. Ravnihar pripravlja na nov skok, na kakršne je on že navajen...

== O klerikalnem proglasu na narod pišejo beogradski listi in izvajajo: Ako kdo, slovenski klerikalci imajo najmanj pravice, da se postavljajo s svojo svobodomiselnostjo in poštenostjo in da drugim očitajo korupcijo. V kratkem času svojega ministirovanja so klerikalni ministri pokazali, da so daleč od svobodomiselnosti, poštenosti in pravice, ker so brodili v korupciji. To, kar je delal Korošec v prosveti, Sušnik v prometu in ostali klerikalni ministri, presega vse meje dopustnosti. O tem obstojajo nepobitni dokazi in bodo vsi po vrsti poklicani na odgovor za svoje zločine...

== Poljska dobi rang velesile. Kakor poročajo listi, bo Poljski priznan rang velesile. Francija je v Varšavi svoje diplomatsko zastopstvo že spreminila v veleposlaništvo. Takisto je bil tudi poljski poslanik v Parizu imenovan za veleposlanika. Tudi poljsko poslanstvo v Vatikanu je dobilo rang ambasade. Zgledu Francije in Vatikana bo sledila v kratkem tudi Italija. — Poljska vstopa v koncert velikih sil in zavzema diplomatski položaj, ki odgovarja velikosti Poljske dežave, ki šteje 30 milijonov prebivalcev.

K polomu „Banke Adriatice“.

V Trstu, 9. novembra.

Tržaški italijanski tisk se je v svojih komentarjih k polomu „Banke Adriatice“ dotaknil, zlasti po aretaciji bivšega generalnega ravatelja Čira Kamenarovića, ki je bil proti kavciji izpuščen, a ne sme zapustiti Trsta, tudi manipulacij, s pomočjo katerih se je biva tržaška „Jadranska banka“ pre-nacionalizirala v „Banko Adriatico“ pod fašistovskim strokovnim vodstvom in predsedništvom tržaškega župana, senatorja dr. Pitacca. Pisalo se je o tej stvari marsikaj, ali prave resnice pa vendar ni povedal nihče. Bilo je pač tako, kakor trdi v tržaškem „Piccotu“ sedaj predsednik tržaškega trgovskega združenja Mohorich o položaju „Banke Adriatice“, namreč da položaj bivše tržaške „Jadranske banke“ tedaj ni bil tako poguben, kakor se je predstavljal delničarjem.

Na glavni skupščini 12. julija 1923. je o stanju zavoda poročal tedanji glavni ravnatelj Čir Kamenarović, ki je obenem tudi vodil pripravljala dela za pre-nacionalizacijo zavoda. Šlo je pač za to, da preide zavod v italijanske roke in sicer ne domače tržaške, temveč, da rečemo tako, renjolske, v roke izventržaškega renjolskega konsorcija. Delniška glavica zavoda je znašala 15 milijonov lir, razdeljenih na 75.000 delnic po 200 lir. Večina teh delnic je bila v jugoslovenskih rokah, to se pravi, imeli so jih v rokah delničarji jugoslovenske narodnosti, bivajoči deloma v Italiji, deloma pa v Jugoslaviji. — Da preide zavod v italijanske roke, je bilo treba delničarjem jugoslovenske narodnosti iztrgati iz rok njihove delnice. In kako se je zgodilo to?

Generalni ravnatelj Čir Kamenarović je podal na glavni skupščini tako poročilo o stanju zavoda, izkazal je tako ogromen primanjkljaj, nad 35 milijonov lir, da za pokritje tega primanjkljaja ni zadostovalo 13 milijonov lir, ki jih je dala italijanska vlada za pokritje izgube pri zamenjavi kron v lire, da ni bilo dovolj, da se je črtal ves rezervni sklad v znesku okoli 6 milijonov lir, temveč se je morala brisati tudi vsa, prav vsa delniška glavica v znesku 15 milijonov lir. Seveda, če bi se bil izkazal manjši primanjkljaj, bi se bilo pač moralo prispevati k njegovi pokritju končno tudi iz delniške

glavnice, toda delniška glavica bi bila prizadeta le deloma, delnice bi bile izgubile le del svoje vrednosti, vredne bi bile morda le še polovico, ali celo tudi samo četrtino svoje normalne vrednosti, ali — ostale bi bile v jugoslovenskih rokah! Z umetno navzgor navitimi primanjkljajem pa se je doseglo, da je glavna skupščina v svrhu pokritja primanjkljaja brisala vso njihovo vrednost, jih popolnoma uničila. Sklep glavne skupščine je bil, da prvotne delnice izgube vso svojo vrednost, da pa ima delničar za vsako staro razvredeno delnico pravico opcije na novo delnico proti vplačilu nominalne vrednosti 200 lir. Za vsako razvredeno delnico pa se je poleg tega priznala pravica do ene delnice „Jadranske banke“ s sedežem v Beogradu.

Ti sklepi so bili sprejeti z ogromno večino glasov zastopnikov fašistovskega konsorcija in njihovih pomagačev Kamenarovića in drugih. Ko se je na skupščini izrazil dvom, da je ta večina v resnici položila toliko delnic, da je imela tako večino glasov, je nastal pravcati vihar. Vedelo se je sicer že tedaj, a pozneje je stvar postala splošno znana, da so fašistovski konsortisti dejanski razpolagali kvečjemu s kakimi 100 delnicami; vse ostale so jim bile dane iz bančnega tresorja!

Tržaški listi so te dni pisali o ogromnih provizijah, ki so jih zaslužili posamezniki ob priliki nacionalizacije banke ob izplačilu onih vladnih 13 milijonov in drugih transakcijah. Odvetnik Cacopardo in „onorevole“ (naslov poslanca) dr. Kamenarović (tako so ga pisali laški listi) se nahajata v zaporu ohranjen v preiskavi, commendatore Rossini, ki je igral glavno vlogo pri vseh stvari (komturstvo je dobil, ker je daroval fašistom večji znesek za pohod na Rim in so se njihove glave zbiral v njegovi rimski gostilni „Ai Castelli dei Cesari“), pa je pobegnil na Kri. Pri nacionalizaciji banke so bili osleparjeni jugoslovenski delničarji z navzgor prikrojenim primanjkljajem, pri sedanjem polomu pa vložniki z navzgor narejenim. Tako so stvar lepo izravnali. Njim so ostale provizije, delničarjem in vložnikom pa — prazen žep! Tako je — resnica!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.
Začetek ob 8. uri zvečer.
Sreda, 12. nov.: Firma P. B. Red C
Četrtek, 13. nov.: Moč teme, vojaška predstava. Red D
Petek, 14. nov.: Zora, dan, noč. Red F
Sobota, 15. nov.: Pri Hrastovih. Red F
Nedelja, 16. nov.: Paglavka. Izven.

OPERA.
Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Sreda, 12. nov.: Rusalka. Red F
Četrtek, 13. nov.: zaprt. Red C
Petek, 14. nov.: Carjeva nevesta. Red A
Sobota, 15. nov.: Rigoletto. Red A
Nedelja, 16. nov.: Majka noč, popoldanska predstava pri znižanih cenah. Začetek ob 4. popoldne.

Prosvetno delo v sovjetski Rusiji.

(Dalle.)

Nova orijentacija učiteljstva.

Torej je absolutno potrebno priskočiti ljudskim šolam na pomoč materialno. Zvišanje učiteljskih plač bo prvi korak, ki ga ne smemo odlašati. Mi razumemo, da letos ne moremo doseči nikakih pozitivnih rezultatov. Slaba letina nas drži za noge, vidi na naših ramah kot težko breme. To je jasno, ali iz tega še ne sledi, da ne dosežemo cilja. V ideološkem oziru se je učiteljstvo, kakor rečeno zganilo in nam gre na roko. V marcu je bila posebna konferenca o novi orijentaciji učiteljstva. Večkrat se ta pojem napačno tolmači. Naš učitelj se hoče po svoji vesti še učiti. Zbrali so se delegati iz 45 gubernij, 39% je bilo komunistov, ker je vseokoli zanimivo. Krupskaja je označila na konferenci vse smernice tega dela. Učitelj si mora biti na jasnem glede ekonomskih, političnih in prirodnih pojavov. To so tri glavne smernice njegove izobrazbe: ekonomska, politična in socialno-znanstvena. Naše poizkuse zavode poseja učiteljstvo zelo številno, ker vidi v njih neposredno izvajanje metod, ki mu jih priporočamo. Naš inšpektorsko-instruktorski aparat narašča. Komunistična stranka je obljubila dati nam gotovo število delavcev v to svrhu. Zimska kampanja lanskega leta je obsegala 45.000 prosvetnih delavcev; po posameznih gubernijah je bilo pridobljenih za to delo do 900 oseb. Tudi letna kampanja je imela velik uspeh. Zal nimam še točnih podatkov o tej kampanji.

Poljedeske šole.

Poljedeske šole bi morale pri nas delati isto, kar delajo na pr. v Ameriki, t. j. združevati učiteljsko delovanje s poljedelskim in dajati zadavne informacije in inštrukcije prebivalstvu in deci. O tej metodi govori v svoji brošuri prof. Tulajkov kot o metodi, ki nudi prebivalstvu obširno znanje. Na zadnji konferenci pedagogov — poljedelskih strokovnjakov je bil sprejet tak načrt

in sklenjeno je bilo, da se z razvojem šole in spoznavno z učitelstvom dvigne agrikulturni nivo prebivalstva.

Likvidacija nepismenosti.

Med drugimi nalogami, ki nas zanimajo na deželi, zavzema prvo mesto likvidacija nepismenosti. 14. avgusta 1923 je bil določen splošni načrt likvidacije nepismenosti ob desetletnici naše revolucije. Za preteklo leto, o katerem lahko položimo račun, je bilo določenih za organizacijo 17.600 likvidacijskih postojank in 580 šol za malo pismenih; te šole so obsegale 1.200.000 nepismenih, večinoma strokovno organiziranih državljanov. Izpolnili smo glede organizacije aparata samo 57% naloge, glede števila onih, ki so se naučili pisati in čitati, pa letos 31%. Tu se moramo vprašati, ali ni kdo kriv. Ne vem, toda krivda nikakor ne zadene prosvetni komisarjat, ker smo zahtevali za to delo 1.700.000 rub.; z ozirom na odobrenje vrhovne vlade smo računali, t. j. 1/10 te svote. Prišlo je enako, so bile reducirane tudi krajevne postavke. So gubernije, ki niso dobile iz naše postavke niti fike, kakor na pr. tomska. Nekaj dohodkov so nam dali kadilci. Obetalo se je nam 300.000 rub. od patenta na vino in tobak, a pokazalo se je, da kadimo slabo in plemo še slabše, ker smo dobili od patenta samo 25.000. Čudno se sliši in vendar je zdaj prosvetni komisarjat zelo zainteresiran na kaj in pisančevanju. Društvo za likvidacijo nepismenosti „Doli nepismenost“ sprejema prekrasne resolucije, konkretno pa daje mizerne rezultate. Sklenjeno je bilo, da mora dati vsaka gubernska oblast gotovo število prosvetnih delavcev v občine. Samo 10 gubernij je storilo tako, in zato sem mnenja, da bi morale ostale oblasti odgovarjati pred sodiščem za svojo malomarnost. Teza sicer ne bomo zahtevali, ker smo dosegli vsaj to, da je predsedstvo centralne vlade izdalo 17. septembra okrožnico, v kateri ponovno kategorizirano zahteva, da morajo krajevalni organi storiti svojo dolžnost glede likvidacije nepismenosti. Letos smo izdali milijone abecednikov za nepismene. Za prihodnje leto je določena likvidacija nepismenosti in sicer za 4.000.000 nepismenih, v prvi vrsti kmetov. Toda treba je odkrito priznati, da bomo primorani to število nekoliko znižati, ker je ta naloga pretežka. Znano vam je, da smo sklenili likvidirati nepismenost do 35 let, ali tudi to prebivalstvo, ki ima pol življenja še pred seboj, nerado reagira na naš poziv glede likvidacije nepismenosti. Kolikor so likvidacijske postojanke delovale tako — čakale, kdaj pridejo nepismeni k njim — toliko v dotičnem kraju ni bilo mogoče likvidirati nepismenosti. Postojanka je morala sama k njim, ker niso hoteli oni k nji. Za to ogromno delo je potrebno neprimerno več osebja, kot smo ga doslej imeli. Potrebne so ogromne množice nekakih dobrovoljcev, ki bi nam „priskočili“ s tem delom na pomoč. Na ta način bi bilo mogoče izkoreniniti to zlo povsod, kjer se še skriva. Upam, da se nam posreči likvidirati s to metodo nepismenost tem bolj, ker nam xre komunistična omladina vsestransko na roko.

— **Slenkiewiczova proslava v Narodnem gledališču.** Narodno gledališče priredi s sodelovanjem društva ljubiteljev poljskega naroda v nedeljo, dne 16. tm. ob 11. dop. v dramskem gledališču matinejo v počastitev spomina poljskega pisatelja Henrika Slenkiewicza. Spored je ta: 1.) Slenkiewicz in njegov pomen za poljski narod, govori/ univ. prof. dr. Vojeslav Mole. 2.) a) Zarzycoki: Moja piosenka, b) Zelenski: Laskawa dziewczyna, pesmi za sopran-solo, poje G. Wanda Chulawska-Wistinghausen. 3.) Chopin: Balada v g-molu, igra gđ. Svalgerjeva. 4.) Slenkiewicz: Odloemek iz „Malega viteza“, recitira gospa Marja Vera. 5.) a) Moniuszko: Arja iz opere „Strašni dvor“, b) Gall: Tajna ljubav, poje operni pevec G. Hugo Zathy. Na klavirju spremlja kons. profesor Janko Ravnik. Prevoz posmrtnih ostankov svojega velikega pisatelja iz Švice v Varšavo je proslavil poljski narod kar najslajnejše. Največje časti je izkazal geniju bratskega naroda tudi češkoslovaški narod ob priliki prevoza skozi Prago, a tudi gledališči v Beogradu in Zagrebu sta svečano obhvalila spomin velikega pokojnika. Ker je Slenkiewicz tudi pri nas pridobil popularnost med naširšimi sloji, je pričakovati, da se tudi ljubljansko občinstvo čim številneje odzove našemu povabilu. Cene prostorom so: lože v parterju po 20 Din, I. redu 30 Din, v II. redu 15 Din. Sedeži v parterju po 6 Din, na balkonu po 4 Din, na galeriji po 2 Din. Stojišča v parterju in na galeriji po 1 Din.

— **Danes v sredo se poje v operi Dvočlona.** „Rusalka“ za abnoma F. Glavne vloge izvajajo gđ. Rozumova, Sfiljogova, Thalerjeva in Betetto, Jiranek itd. Režira in dirigira g. ravnatelj Rukavina. — V drami se igra zabavna veseliga Firma F. B. za abnoma C.

— **Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ vabi vse svoje ustanovne in podporne člane na koncert, ki se vrši v četrtek, dne 13. novembra t. l. ob osmih zvečer v veliki dvorani Uniona.** Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. 357/n

— **Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“ koncertira v četrtek zvečer v Unionu.** Delavnost društva je dovolj znana. Nikdar „Lj. Zvon“ ne odreče številnim prošnjam za sodelovanje na prireditvah drugih korporacij, zato je dolžnost občinstva, da z obilnim posetom koncerta pokaže društvu svoje simpatije in zahvalo za njegovo veliko požrtvovalnost. Trdno se nadejamo, da bo četrtek koncert dobro posečen. 356/n

— **L. Frič (F. L. Budinski) umrl.** Kakor poročajo rzenski listi, je 4. tm. preminul v Hor. Litvinovu L. Frič, katehet, pisatelj in prelagatelj iz ruščine, poljščine in madžarsčine. Rjanki je bil več let sotrudnik „Českega dnevnika“.

— **Umetniška razstava v Benetkah.** Dne 7. tm. se je zaključila štirinajsta mednarodna umetniška razstava v Benetkah. Razstavljenih je bilo 3288 del s strani 1127 umetnikov. Iz Italije je bilo razstavljenec 390 s 1116 deli, ruskih razstavljenec je bilo 102 s 578 deli, potem so bili iz Madžarske, Francije, Belgije, Romunije, Španije, Nemčije, Japonske, nato 38 umetnikov razne narodnosti. Nakupilo se je umetniških del za dva in pol milijona lir. Najdražja je bila slika Belgijca E. Laermansa predstavljajoč stari mlin v Brabantu, ki je bila prodana za 40 tisoč frankov. Zanimivo je, da so med razstavljalci na drugem mestu Rusi! Vidi se, kako se Rusi v tujni kljub svojemu trdemu položaju povsodi krepko duševno udejstvujejo.

— **France Veber: O črt psihologije.** I—IV+224 str. 8°. Odoben z razpisom Prosvetnega oddelka za Slovenijo v Ljubljani z dne 21. oktobra 1924, št. 18.610. Cena vezani knjigi 80 dinarjev. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. V pričujočem delu podaja avtor osnovne nauke celokupnega dušeslovja, opisne in razvojne. Delo razpade v tri dele, v psihološki, anatomsko-fiziološki in zgodovinski del. Drugi del je napisal prof. dr. A. Šerko, tretjega pa dr. Alma S. d. n. k. Psihološki del ima pet poglavij. V prvem razvija avtor svoje načelne nazore o predmetu in na logi psihologije, o zakonitih temeljnih razlikah med fizičnimi in psihičnimi pojavi, o neizogibni dihotomiji med „jazom“ in „doživljanjem“, o metodi psihologije, podajajoč končno prvo klasifikacijo celokupnega doživljanja. V drugem poglavju prehaja k psihologiji umskega doživljanja in nudi podrobno analizo „predstavljanja“ in „mišljenja“. Tu nahaja tudi psihološko analizo „časa“, spoznavanja in zmote ter posebnih tipov mišljenja, kakor so n. pr. „zaznavanje“, „spominjanje“, „analiza“, „definicija“ in „sklepanje“. Tretje poglavje vsebuje psihologijo nagonskega doživljanja in vspremedno podrobno analizo „čustvovanja“ in „stremljenja“. Mestom dosedanje četvorice podaja šestorico elementarnega doživljanja te vrste, namreč „hedonsko“, „estetsko“, „logično“, „aksiološko“, „eleverično“ (prostostno) ter „hagiološko“ (religiozno) čustvovanje in stremljenje. Opisane so tudi zakonite vezi med nagonskim in umskim doživljanjem in izklesani so še posbni ter za socialno življenje važni tipi čustvovanja in stremljenja. V četrtem poglavju izkusa doseči sintezo dosedanjih analiz in podaja splošne psihološke zakone, ki prevečajo celokupno duševnost človeka. V teh zakonih se jasno zrcali dvojle: brezčasna arhitektonska struktura duševnosti in njen zakonit časovni razvoj. Tu so izklesana doslej povsem neznana doživljanja, „vmesna“ doživljanja, ki med ostalimi „temeljnimi“ doživljanjem analitično in razvojno posredujejo. Tradicijsko asociacijo in vajo prikaže avtor v novi luči in lo razkazuje tudi na čustvovanja in stremljenje. V zadnjem poglavju so končno načelne postavke o izkustvenem razmerju med dušo in telesom. Tu je najprej podana analiza „subjekta“ samega in njegovih „dispozicij“, nato najvažnejše dosedanje teorije o novem razmerju in končno avtorjevo stališče. Temu poglavju je pravilno pridejana Šerkova anatomija v dveh ozirih: ona podala načelni in za psihologijo važni ustroj človeškega živčevja in izkusa važni na glavnih točkah dobiti zakonito izkustveno vezo med fiziološkim in

duševnim svetom, tvoreč tako z avtorjevo psihologijo samo organično enoto. Oris razpade zase v tri dele: v prvem (uvodnem) delu je podan pomen živčevja za človeka in njegova duševnost sploh, v drugem je razvita načelna organizacija živčevja, v tretjem pa so izklesani posamezni „organi živčevja“, kakor vid, sluh voh itd. V končnem zgodovinskem delu podaja Sodnikova historični razvoj psihološkega prizadevanja od Aristotela do naših dni. Tu so ugotovljene posebno štiri faze v zgodovini psihologije, namreč „metafizična“, „spoznavno-teoretična“, „eksperimentalna“ in „analitična“ smer. Posameznim smerem je na kratko odkazan tudi njih pomen za nadaljnji razvoj. Knjigo je pridejal tudi podrobni psihološki register. Knjigo je dobili pri založnici Zvezni knjižarni in v vseh drugih knjižarnah.

Vsem, ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo

Kolinsko ciko-rijo.

Julijska Krajina.

— **Pokrajinski zbor političnega društva „Edinosti“ v Gorici se je vršil v nedeljo v Trgovskem Domu.** Prišli so zaupniki iz vseh delov dežele. Iz Trsta sta bila navzoča dr. Wilfan in dr. Slavik. Otvoril je zborovanje dr. K. Podgornik, poročal je tajnik Ivan Vidmar. Po njegovem poročilu se je razvila živahna debata. Sprejete so bile številne resolucije, zadevajoče narodna in gospodarska vprašanja. Dr. Wilfanu se je zlede njegovega delovanja izreklo priznanje in zaupanje. Zbor je uspel dobro.

— **Sodnik, ki ne more poslovati, živi v Ajdovščini in čaka, da mu bo ministristvo dovolilo prisego.** Brez prisrge ne more ničesar ukreniti in skleniti. Od 15. julija dalje že popolnoma počiva civilni oddelek na sodnji v Ajdovščini, akti se kopičijo, sodnik urgira zaprisege, ali odgovora ni. To so lepe razmere! Opozarjamo na to vse onc, ki ne prestopajo plujejo na naše razmere! Italija je zanje menda dovolj kulturna, pa vendar ta — škandal!

— **Kako se gospodarsko udejstvujejo Slovenci v Julijski Krajini.** Koncem septembra se je vršila v Tridentu sadrejska razstava, katere so se udeležili sadrejske iz 52 pokrajin. Vsaka je imela poseben oddelek, tako tudi Julijska Krajina. Razstave so se udeležili slovenski sadrejski s Tolminskega, iz Brd in iz Vipavske doline. Lepa je bila ta razstava in v popolno čast slovenskih gospodarjev. Povečini so bile razstavljene le jesenske in zimske sadne vrste. Jabolk je bilo okoli 50 vrst in hrušk okoli 30 vrst. Sodi se, da je teh nasadnih vrst preveč in da naj bi se gojile le one, ki res dobro uspevajo v goriskem podnebju.

— **V Jelšah v Istri je umrl gosp. Josip Slosar,** posestnik in odbornik tamošnje hranilnice in posojilnice.

— **Slovensko-italijanski slovar,** delo dr. Jos. Valjavca izide v kratkem, menda do konca novembra.

— **Oropna na potiv cerkev v Trstu.** 65 letno zasebno Frančiško Reich, ki stane v ulici Tesa št. 3., je napadel neki mlad človek zjutraj v polmrazu, ko je šla v cerkev h kapucinom in ji iztrgal ročno torbico v kateri je bilo 26 lir gotovine. Surovež je starko podrl na tla in jo parkrat udaril. Potem je zbežal.

— **Izpuščeni pa zopet aretrani** so bili nekateri naborniki s Slapa na Vipavskem, ki so se pripeljali v Vipavo z nekako rdečo zastavo in z makaroni in gumbicah. Oblast je uvidela, da je to šala, je izpustila fante, ki so šli nato v gostilno pit s tovaršili. Tam pa so mladeniči peli in vriskali ter se baje ogrevali za komunizem. To so delali tudi na poti domov. Orožniki so aretrali one izpuščene in še mnogo drugih, skupaj nad 20 in jih odgnali v zapore kjer bodo najbrže dolgo časa.

— **K Strancarjevemu procesu.** Poročali smo, da je bil končno izpuščen iz preiskovalnega zapora Anton Bressan, ki je bil osumljen umora na Slovence Strancarju po volilnem shodu v Ajdovščini. Osumljeni so bili še štirje drugi ali niso bili zaprti. Sedaj se je izvedelo, da je Bressan v preiskovalnem zaporu podal izjavo, ki so naravnost obožba politične oblasti v Gorici in njenega načelnika podprefekta Nicolottija. Tu pa se je preiskava ustavila in Bressan je prišel iz zapora. Smrt Antona Strancarja ostane tako nemazehana — politična gospoda na Goriskem dela lahko, kar hoče, in umor nedolžnega Slovence velja v izvrstnih krogih lahko še za velike patriotično delo!

— **Smrtina koska.** V Podmencu je umrl po težki bolezni nadučitelj g. Fr. Jelinčič. Naj počiva v miru!

13. t. m. zvečer ob osmih v Unionu koncert „Ljubljanskega Zvona“.

Sokolstvo.

— **Sokolsko gledališče v Radovljici** vpripori v nedeljo dne 16. t. m. ob pol 4. popoldne svetovnoznano legendo „Jiloma“. Delanje te vlezanimive igre se vrši deloma v budimpeštanskem mestnem logu, deloma pred nebeško sodnijo in je torej za naš oster nekaj popolnoma novega. Resna snov je obdelana tako drastično, da izvali pri doživetju izvajalju salve smeha, tako da je ustrezno vsem onim, ki ljubijo zabavo in tistim, ki gledajo radi resne stvari. 354/n

Pride! 6267

Kdo pride?

Ona pride!

Kdo je ona?

M...a C...a!

Kaj je ona?

Razgled po slovanskem svetu.

— **Odličen češki učenjak umrl.** Te dni je preminul v praškem sanatoriju po dolgo-trajni in težki bolezni prof. M. U. dr. Jaroslav Hlava, načelnik patoložno-anatomskega zavoda na Karlovi univerzi v Pragi. Rjanki je bil učenjak svetovnega slovesa, imeniten in vreden učitelj, ki je vzgojil celo vrsto strokovnjakov v patoložno-anatomske in bakteriološki vešči.

— **Poljski umetniški zavod.** V najbližji bodočnosti bodo v Varšavi ustanovili umetniški zavod, ki bo širil znanje o poljski prosveti in umetnosti v najširšem pomenu besede. V njem se bodo vršili koncerti, gledališke predstave, razstave kiparskih in slikarskih del in umetniške industrije. Podjetja se bodo prirejala na poljskem ozemlju s posebnim oziranjem na kmetijsko prebivalstvo. Zavod bo stopil v stike z inozemskimi agencijami za to, da se bodo zamenjavali umetniki, skladatelji itd. Zavod ima obljubljeno podporo od prosvetnega ter od železniškega ministra pri osebnem in tovrstnem prevajanju. Glava zavodu je ravnatelj E. Chodowiecki, poročevalec mestnih gledališč in predsednik Društva prijateljev lepih umetnosti.

— **Odličen češki učenjak umrl.** Dne 28. oktobra t. l. je umrl na Dunaju zadnji šef pomorske sekcije bivšega avstrijskega vojnega ministrstva, viceadmiral Fr. Holub.

— **Zanimive številke s komunističnega shoda.** Po poročilu, podanem na sestanku komunistične stranke v CSR, je v tej stranki organiziranih 140.000 plačujočih članov, med katerimi je 65 % Čehov, 23 % Nemcev, 6 % Slovakov, nad 3 % Madžarov, 1 % Poljakov in 0,13 % Rusinov. Po vrsti je 46,02 % brezvercev, 43,71 % katoličancev, 5,26 % evangelikov, 0,85 % pravoslavcev, 0,26 % Židov. Po poklicu je v stranki 16,31 % delavcev kovinske industrije, 7,68 % rudarjev, 5,51 % tesarjev in mizarjev, 10 % iz stavbene obrti, 5,59 % odstotka iz kemijske stroke, 10,17 % iz tekstilne industrije, 7,71 % kmetijskih delavcev, 1,51 % iz grafične industrije, 4,75 % državnih in trgovskih nameštencev, 14,76 % po družinah zaposlenih žensk, 2,69 % malih kmetovalcev, 2,31 % obrtnikov ter 0,5 % uradnikov, učiteljev, odvetnikov in zdravnikov. Statistika o prejšnji pripadnosti kaže 73 % socialnih demokratov, 1,60 % narodnih socialistov in 25,10 % indiferentistov poleg manjšega števila agrarcev in klerikalcev.

— **Reymont kandidat Noblove nagrade.** Štokholmski dopisnik v Rigi izhajajočega lista „Segodnie“ ve povedati, da je letos med prvimi kandidati za literarno Noblovo dr. rilo slavni poljski pisatelj VI. Reymont. Če ga dela se zadnja leta mnogo prevajajo poleg drugih tudi v skandinavski jezik.

— **„Lofanost“ čeških Nemcev.** Nemško-nacionalni poslanec Brunar je proglasil te dni na shodu svojih volilcev v Frivaldu: „Mi smo in ostanemo nezadovoljni, in sicer ne samo radi tega, ker se nam ne godi dobro, temveč tudi ostanemo tudi tedaj, če bi se nam tukaj dobro godilo.“ Taki so ti Tev-toni, na eni strani kriče, da se jim v CSR ne godi dobro, na drugi strani pa tišče Nemci iz rajha s trebihum za krubom v češkoslovaške dežele, kajti kakor piše „P. L.“, je v Češkoslovaški zaposlenih 238.000 tujih (no veliki večini nemških) delavcev, medtem ko je 80.000 češkoslovaških državnih občanov brez dela in zaslužka.

— **V znamenju ruskega nasilja** v Glicvich, Bitomi, Onoli, Kozlem in Zabrezu (Gornja Slezijs) je že šest mesecev 50 Poljakov v tamkajšnjih zaporih, na ljudje ni ne vedo iz kakšnega vzroka. Nihče ne more jetnikom dokazati krivde, a oblasti jih trdovratno drže v ječah. Med jetniki so osemnaestletni mladeniči ter osem sedemletnih otrok! Med vojno se je očitalo Nemcem barbarstvo — kaj na naj rečemo o tem tekstonskem početju. Mar se tako izkazuje ljubezen do bližnjega? Nedavno tega so te nedolžne žrtve ruskega nasilja skušale z gladovanjem prisiliti, da bi jih oblasti posadile na zatožni lon. A zaman! Živ krst ne ve, zakaj uboji Poljaki v ječi zadržujejo. Kaj? Da bi nihče ne vedel? Nekdo na vendarle vol Sredi noč letja so bile volitve v nemški državni zbor in od tistega časa sede Poljaki v zaporih. Vsekar je upravičena domneva, da je prišla vsaka vlada zavra Poljake samo zato — prvi poslanec Baczewski — da bi se poljska manjšina prestrašila z ozirom na rusko zločino. — Članek je posnet iz budišinskih „Sobekih Novin“ ter dokazuje, kako se sme pisati o tem kočljivem vprašanju, ki dovoli prožno pove, kako težko stališče imajo narodne manjšine pri volitvah.

SPIRIT 0.5

Revmatizem?

Proti temu pomagajo sijajno

Aspirin-tablete Bayer

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 12. novembra 1924.

Ali se jim odpro oči?

Pred leti je prišel na vodilno mesto nekega našega zavoda mož, ki ga dotlej ni med nami nihče poznal. Poverjeno mu je bilo vodstvo tega zavoda pač zato, da bi dvignil ta zavod na čim najvišjo stopnjo gospodarske moči in popolnosti. Toda dotičnik se ni zavedal svojih dolžnosti. Namesto da bi posvetil vse svoje sile gospodarskemu napredku in razvoju svojega zavoda, je zanesel vanj politiko in skušal s političnimi intrigami zagotoviti podjetju gospodujoč položaj v Sloveniji. Povsem naravno je, da je naletel na odločen odpor ne samo v naših gospodarskih, marveč tudi v naših političnih krogih, ki niso bili navajeni na take metode gospodarskega udejstvovanja in uveljavljanja. Saj se je takoj izpočetka videlo, da je vse njegovo delo usmerjeno ne toliko na to, da se gospodarsko okrepiti in ojači njegov zavod, kakor da dobi ta zavod odločilen vpliv na slovensko politiko, ki bi naj potem služila izključno njegovim interesom in samopašnim ambicijam posamičnih oseb, ki se sicer v politiki niso mogle uveljaviti.

Najbolj na poti je bila Kamenarovičeva demokratska stranka, zato je prišel najostrejša kampanja proti nji. Hotel je je popolnoma uničiti in na njenih razvalinah ustvariti novo politično organizacijo, ki bi služila zgolj njegovim načrtom. Vnela se je ljuta borba, ki bi se bila takoj spočetka končala s porazom oblastnega »prišleca«, ako bi ne bili med nami ljudje, ki so se mu dali ujeti na spretno nastavljene limanice in ga podprli v njegovi kampanji. Toda vkljub podpori je Kamenarovič podlegel v borbi, ki jo je proti njemu vodila demokratska stranka v pravem spoznanju, da bi pomenjalo naš gospodarski propad, ako bi ljudje Kamenarovičeve sorte dobili odločilno besedo in odločujoč vpliv v našem gospodarskem in javnem življenju.

Kako umestna je bila ta borba, so pokazali poznejši dogodki, in le sreča je, da so se našli pri nas možje, ki so pravočasno spoznali moralno kakovost in duševne sposobnosti človeka, ki je hotel igrati vlogo mesije in prepoveditela v našem javnem življenju, v resnici pa je bil navaden šarlatan, da ne rabimo ostrejšega izraza.

Spravili je na rob propada preje cvetoči domači zavod, popolnoma upropastil drugega. Oškodoval je na stotine milijonov naše narodno premoženje in našli na stotine eksistence!

In tega moža, ki je med nami povzročil toliko zla in gorja, so nekateri med nami kovali v zvezde ter mu bili pomagali pri izvajanju njegovih načrtov!

Pod Kamenarovičevim vplivom je nastal razkol in naprednih vrstah, saj je bila narodnonapredna stranka delo njegovih rok. In kakor je vse, kar je izšlo iz rok Kamenarovičevih, propadlo, tako je propadla tudi ta.

Ali se gotovim našim ljudem sedaj odpro oči, da uvidijo, kako slepi so bili, ko so se dali izrabljati v umazane svrhe šarlatanom in pustolovcem, ko so razbili napredne vrste?

Nadejamo se, da jih je sedaj srečala pamet.

Bolj kakor kdaj prej, je sedaj postalat vse napredne naše javnosti:

Vsi naprednjaki v enotno fronto!

— **Kraljevska dvojica v Južni Srbiji.** Po poročilih iz Skoplja ostane kraljevska dvojica še nekaj dni tamkaj. — Vsak dan napravljata kralji in kraljica izlete v skopljansko okolico. Včeraj je kralj posetil vojašnico 47. triglavskega pehotnega in 7. konjeniškega polka. S kraljico je popoldne odpotoval v avtomobilu v okolico in skoraj do bolgarske meje. V Kuršumlihanu je kralj ogledal obmejne straže, kraljica pa se je interesirala za razne starinske spomenike. V naselbinu Dušanovo je kralj posetil tamošnjo šolo in si ogledal še neznajeno cerkev, za katero je daroval 2000 D.

— **Veliki župan g. dr. Balčič** odpotuje danes popoldne službeno v Sarajevo. Sprejemanje strank na vladi odpade, dokler se zopet ne vrne.

— **Jugoslavija brez informativne službe v inozemstvu.** »Trg. Glasnik« prinaša iz Pariza dopis, ki upravičeno toži, kako se naša država prav nič ne briga za informativno službo v inozemstvu. Vsi naši sosede imajo že razvito svojo znanjo propagando in izdajajo svoje liste v tujih jezikih, samo Jugoslavija ne goji nikakega obveščevanja tuje o svojih političnih, gospodarskih, finančnih in socialnih razmerah. To je velika škoda za naše poljedelske dežele, ki si morajo iskati ugodnega izvoza svojih pridelkov. Politični, materialni in moralni razlogi govore za nujno jugoslovensko propagando v inozemstvu. — Poklicani činitelji naj se torej pobrigajo za njo nemudoma!

— **Vendar enkrat izenačeno kotedarjal.** Kakor poročajo beogradski listi, se v ponedeljek v Beogradu sestane arhijerejski sabor, ki bo končno razpravi-

ljal o uvedbi novega kotedarja v pravoslavno cerkev. Stavljen in tudi sprejet bo predlog, da se novi kotedar uvede v pravoslavno cerkev v soboto 28. decembra t. l. Potemtakem bomo letos božič in novo leto katoliški in pravoslavni prvi skupno praznovali. Bil je že skrajni čas, da se je kotedar izenačil!

— **Otvoritev proge Ormož-Ljutomer-Muraka Sobota.** Novosgrajena proga Ormož-Ljutomer-Muraka Sobota se slavnostno odprla dne 22. t. m. Povabljeni in udeleženci javnih oblasti in korporacij prispejo v Ormož 22. t. m. ob 10.40. Pred odhodom slavnostnega vlaka v Ormož pozdravi udeležence železniški ravnatelj g. dr. Andrej Vrečko in naprosi g. ministra za promet, osiroma njegovega zastopnika, da odpre promet na novi progi. Dostop na slavnostni odprtveni vlak imajo samo uradni železniški organi in od političnih oblasti dogovorjeno z občinami in korporacijami določeni udeleženci. — Otvoritveni vlak odide iz Ormoža ob 11. in prispe v Pavlovce ob 11.13, v Ivanjkevo ob 11.31, v Zerovince ob 11.57, v Ljutomer ob 12.26, v Verželj ob 13.17, v Belince ob 13.43 in v Murako Soboto ob 16.08.

— **Občina brez dolgov!** Te dni je izplačala novosadska mestna občina svoj poslednji dolg v znesku 262.000 dinarjev in je sedaj brez vsakega dolga. Oni dolg je datiral že iz predvojnega doba in je bil zanj na mestne nepremičnine vključeni železniški zavod v Budimpešti. Dolg se je poravnal na polagati medsebojnega sporazuma, ki ga je potrdilo tudi naše finančno ministrstvo po razmerju 1 dinarja za 4 krole. Kje je pri nas mestna občina, ki bi ne imela dolgov?

— **Cenjene naročnike opozarjamo** na položnice, ki smo jih priložili začetkom meseca za vnositev zapadle naročnine in prosimo prijazne vnosilce. Zamudnikom se doplačilo nastavi dne 25. novembra t. l.

— **Imenovanja.** Za novega šefa kabine ministrstva pošte in telegrafije je imenoval dosedajni šef personalnega oddelka Dragica Tomić za šefa kabine ministrstva trgovine in industrije je imenovan Vlastimir Milutinović; za načelnika ministrstva notranjih del je imenovan dosedajni inspektor dr. Fran Svetek.

— **Osebnosti v pošti.** Premestjeni so naslednji poštni činovniki in činovnice: K. Miložić - Lindič iz Maribora v Ptuj, Vekoslav Šturm iz G. Radgona v Cankovo, Pavla Zabukovec iz Ljubljane na Studenec, Al. Jagodič iz Celja v Ptuj, Ivanka Magdič iz Maribora v Radovljico, Mara Trošt iz Domžal v Videm - Dobropolje, Mara Grims v Jesenic na Gorenjskem na Bled, Franciška Kastelic iz Skofje Loke v Kranj, Iv. Rakovec iz Maribora v Ljubljano, Ljuba Živko iz Maribora v Apače, Mara Novinc iz Ptuja v Ljubljano, Kušljan Jeglič iz Ptuja v Maribor, Iv. Ivanuš iz Apač v Sarajevo, Ljudmila Kržišnik iz Ljube v Tuzlo, Ivanka Košiček iz Studence pri Mariboru v Maribor, Mara Grims v Bleda v Brčko, Justina Bilinc iz Črnomlja v Vinico, Marija Kalinšnik od Marle Snežnice v Ptuj, Terezija Bučnik iz Maribora v Mežico, Ana Pezdirc iz Mirne v Črnomelj, V. Šturm iz Gornje Radgona v Ljutomer, Jakob Pintar od Velike Nedelje v Ljutomer in Marica Levstek iz Bohinjske Bele v Ljubljano.

— **Pravni Vestnik.** List za pravoslavje in pravoslovje v Trstu, prinaša v oktoberski številki tole vsebino: Dr. Metod Dolenc (Ljubljana): Kultura in kazensko pravo v luči pravne zgodovine. — Dr. S. T. Sodne odločbe. — Osebnosti. — Odkliki in zakoni. — Književne vesti. — Narodna.

— **Novi predpisi za uvozne ugodnosti po železnicah.** Beogradsko »Vreme« poroča: Železniško ministrstvo je izdalo nove predpise o uvoznih ugodnostih na državni železnicah. Ti predpisi veljajo za vse državo in priznavajo velike ugodnosti drž. uradnikom, invalidom in vsem humanitarnim, posebnim in splošnim društvom.

— **Ne vzgajamo nemške izrednosti!** Piše nam: Poročilo o manjšinski šoli v Viskem listu nam kaže dovolj, kam jadrmo. Se med vojno je v Ljubljani cirkularni tiskar »Wegweiser durch die Geschäftswelt« in Laibach »Streng vertraulich«. V tem Wegweiserju je bilo s natančnimi naslovi navedenih 368 trgovcev in raznih obrtnikov, ki so vedno gmotno podpirali nemški Schulverein in Sidsmarko. Tako so razumeli Nemci reslo »Svoji k svojim« in mi smo le iskali sovražnost in prepire med seboj. Nemška zagrizenost se je pokazala tudi pri imenih ulic. Tu štamo: Herrengasse, Wienerstrasse, Glockengasse, Judensteig itd. Tudi širko niso hoteli poznati, imeli so jo za Schönan.

— **Poroki.** Danes so se poročili v Ljubljani: g. Lavoslav Bučar, posestnik in gostilničar v Kostanjevi, starosta oddelka Šola s gđ. Anzelo Podjedovo s Vidma ob Savi, in g. Karel Podjed, posestnik na Vidnu pri Krškem, s gđ. Mino Mesenelovo iz Vipave. Bilo srečno!

— **Dinarski dan.** Je stvarno Pokrajinskega odbora Jugoslovanske Matice nam poročajo, da je »Dinarski dan« za neodrejene brate in sestre uspel tudi v ostali Sloveniji zelo povoljno. Maribor ne zaostaja dosti za Ljubljano. Nabral je do danes že 12.000 dinarjev ter bo z zbiranjem prispevkov nadaljeval do srede. V Smarjah pri Jelšah je »Dinarski dan« doprinesel 409 dinarjev, v Kamniku 707 Din. v Radečah 106.05, na Jesenicah 1250. O uspehu v ostalih krajih Slovenije bomo poročali.

— **Deset ur na dan delajo** v Plederjevi tkalnici v Osijeku in sicer so se delavci sami odločili za podaljšanje delovnega časa. Trdika jim da za dve uri triurno plačo.

— **Izrečane številke olimpijske loterije.** Zrebanje srečk olimpijske loterije se je vršilo dne 31. oktobra t. l. v Zagrebu. Dobitkov je bilo 52 v skupni vrednosti 50.000 dinarjev. 1 dobitek v znesku 10.000 dinarjev je zadel srečka št. 5267; 2 dobitka po 5000 Din sta zadeli srečki št. 28.503 in 27.579; dalje 4 dobitki po 2500 dinarjev sledeče številke: 82.186, 26.209, 82.734 in 77.712. Dalje 7 dobitkov po 1000 Din sledeče številke: 29.647, 94.878, 37.333, 30.522, 30.677, 90.844, 18.629; dalje 14 dobitkov po 500 dinarjev sledeče številke: 31.648, 56.681, 73.612, 12.373, 73.973, 75.750, 80.646, 44.494, 61.918, 40.790, 66.927, 78.317, 90.614 in se 24 dobitkov po 250 Din sledeče številke: 3034, 56.283, 21.344, 99.276, 34.353, 85.910, 43.323, 87.002, 76.393, 24.293, 21.061, 62.640, 61.697, 12.516, 40.275, 21.365, 68.696, 72.053, 15.946, 82.022, 51.472, 25.583, 98.331, 88.89. Interesenti se opozarjajo, da se dobitki izplačujejo samo do 1. decembra t. l. Izplačuje blaginjak izvršnega odbora za VIII. Olimpijado g. Vladimir Srnc. Zagreb, Palmotičeva ulica 27/II. nadstropje.

— **Stoletnica cementa.** Pred dnevi so proslavili v Angliji stoletnico cementa. Prvi, ki je prišel rabiti cement, je bil zidar Joseph Aspdin v Leedsu. On je izumitelj portland cementa. V Nemčiji je bila otvorjena prva tvornica cementa leta 1855. Cement je pri nas važen izvozni predmet.

— **Zigisanje mer.** Oostliničarska združba opozarja člane, da naj se ob priliki uradnih poslov meroizkusnih organov ne pozabijo in ne žalijo z neslaniimi razaljavilmi opaskami uradnih oseb, ker zna biti potrpljenja teh, ki morajo vršiti svoje uradne posle, tudi enkrat konec in bi na tako ovadbo vsakogar zadel za zapora kazen.

— **Bolnica za revne žene in otroke** v Beogradu. Društvo zdravnic v Beogradu je podalo tamošnjemu mestnemu zastopniku prošnjo za podporo v svrhu dovršenja zgradbe za bolnico, katero postavlja omenjeno društvo za obtele revne žene in njihove otroke. Podpore bi potrebovalo društvo okoli 100 tisoč dinarjev.

— **Smrtina kosa.** Umrl je v javni bolnici po dolgem trpljenju g. Adolf Gustin, trgovski potnik, v starosti 49. let. Poreb bo jutri v četrtek ob pol 16. iz bolnice. Blag mu spomin!

— **Železniške neregule.** Včeraj je osebnih vlak št. 411, prihajajoč iz Oslika na progi med tovarno »Kristall« in parnilnico pri Zagrebu povozil 48 letno delavko Marjo Draganč, ki je šla na delo. Vlak jo je popolnoma razmesaril. — Na progi Virovitica-Osijek je vlak povozil v ponedeljek delavca Nandorja Lekenyja iz Pečuha in nekega drugega delavca, čigar identitete pa še niso ugotovili.

— **Nevarni zločinec prijet.** V Vojvodini so orožniki prišli pred dnevi člane Bala Sarkočija, ki se je klatil v okolici Kule. Cigan je osumljen, da je v družbi z zloglasnim roparjem Imber Tothom, ki je bil pred kratkim obojen, izvršil v okolici Subotice več roparskih napadov in vlovov. Posrečilo pa se mu je povodom aretacije članov Tothove tolpe pohebnil. Sarkočij pa odločno zanika, da je sodeloval s Tothom in bi moral slediti njegova konfrontacija z omenjenim. Toth pa je bil medtem že obojen in tako je konfrontacija morala izostati.

— **Tragična smrt.** Pred dnevi je odšla soproga adjunkta Kolariča iz Sarajeva z dvema svojima prijateljicama v Nemilo. Pri izstopu iz vlaka pa je nesrečnica na dosedaj še nepojasnjen način prišla pod z nasprotno strani prihajajoči vlak, ki jo je povozil. Kolarčeva je bila mrtva na licu mesta. Njen soproj je bil o nesreči obveščen šele dan kasneje, naka se je truplo pokopnice prepeljalo v Sarajevo. Kolarčeva je zapustila štiri otroke.

— **Maščevanje za Boška Boškoviča.** Poročali smo o umoru bivšega sreškega načelnika Boška Boškoviča, katerega so napadli roparji. Kakor javljajo se je v okolici Kolašina upri del Črnogorcev, ki zahteva, da se maščuje smrt Boškoviča. Umori, uboji in požigi so na dnevnem redu.

— **Bratovor.** V kraju Vardište v Bosni je bil umorjen gostilničar Nikola Knežević. Zločin je ostal dolgo časa nepojasnjen. Sedaj so orožniki storila aretirali v osebi Vase Kneževića, brata pokojnega, ki je priznal, da je Nikolo med prepriom ubil. Morilec je bil izročen državnemu pravdnistvu v Sarajevo.

— **Slovenka rodila v zaporu.** V policijske zapore v Koprivnici je bila pred dnevi pripeljana služkinja Amalija, rodom Slovenka. Dekle, ki je bilo prijetljano v visokim stanju, je v zaporu rodilo. Pogojanja med policijo in bolnico ter bolnico in policijo so trajala celih pet ur in končala tako, da je moralo siromašno dekle 12 ur po porodu peš v bolnico, noseče na rokah še mrtvo dete.

— **Koprivniške Novine** se upravičeno zgražajo nad takim postopanjem in prinašajo obširne članke v katerem se zahteva, da se silni škandalozni slučaj v Koprivnici ne bi ponavljali.

— **Altera g. Mauserjevimi puškami.** Iz Pariza poročajo: Ravatelj Gavrilović iz Beograda je dobil od svoje banke naročilo, da nakupi 500.000 pušk sistema Mauser. V to svrhu je Gavrilović maja meseca leta 1923 stopil v stik s nekimi Garzio iz Pariza, ki mu je zagotovili, da je sedaj najugodnejši čas za kupčijo. Za posredovalca se je ponudil pri Gavriloviću neki Collin, ki je izjavil, da bo kupčijo izvedel ter je ob enem predložil tozadevna pooblastilna listina in tvornici list. Listine so bile topolnjene v nemškem jeziku in je bilo iz njih razvidno, da se nahaja naročenih 500.000 Mauserjevih pušk na parku v luki Theodosiji. Gavrilović je podpisal ček, glaseč se na poldrugi milijon dolarjev, kar odgovarja vrednosti 38 milijonov frankov. Predno pa je Collinu omenjeni ček izročil, je ugotovil, da je tovarni list s obema listinama vred ponarejen in je Collina ogradil. Collin, ki je bil aretiran, se je izgovarjal, da se prave listine nahajajo na nemškem poslanstvu v Parizu. Policija pa je ponarejevalce listin kmalu iskalila.

nakar je Collin priznal, da je bila sklenjena kupčija navadna selarija. Obojen je bil s svojimi sokrivci vred na več let ječe, dočim je Garzio umrl v preiskavi.

— **Najcenejše in najnovije obleke** se dobe samo Selenburgova ulica št. 3 pri Gričarju & Meljaču. Pri živčnih bolečinah, revmatizmu, protinu, odebelitosti, sladkosečnosti se izkazuje grenčica »Franz-Josef« za izredno dobrovoljno odvajilo.

Colombo Ceylon Tea

127 T Marque speciale

Iz Ljubljane.

— **Carinska konferenca v Ljubljani.** Prihodnja redna carinska konferenca se vrši dne 14. t. m. ob 17.45 popoldne v prostorih ljubljanske glavne carinarnice.

— **Češkoslov. Obec v Ljubljani** oslavi 60ti leti Branislava Nušića na pfátelskem večirku v soboto dne 15. t. m. v restavraci »Zvezda«. Vstop volny všem filioslovanskym a Českoslováckym čtitelům jubilaria. — V nedeli dne 16. t. m. pšesne v h. 16 loutkové divadlo v pfizemných místnostech Národního domu. Hraje se »Červená Karkulka«. — Vstupné dobrovolné. Členové obce zároveň upozorňujeme na koncert »Ljubljanského Zvonu« dne 13. t. m. v h. 20. Unionu, k hočné návštěve.

— **Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice** v Ljubljani kot pririditelj »dinarskega dneva« za neodrejene brate in sestre se najskrenejše zahvaljuje v prvi vrsti ljubljanskemu občinstvu, ki je s svojimi darovi v tako lepi meri pokazalo svojo ljubezen in sočustvovanje do naših tam preko. Posebno zahvalo izreka pa odbor vsem sodelovalcem pri »dinarskem dnevu«: članicam Kola jugoslovanskih sester, Klubu Primork in Splošnega ženskega društva, dalje članom kluba Soča, gojenkam Christoforovega zavoda in marljivim žebelcam ženske realne gimnazije v Ljubljani. Ponosna pa je Jugoslovanska Matica na sodelovanje ljubljanskih akademikov, ki so v prvi vrsti pripomogli, da je »dinarski dan« tako lepo uspel. Kot pridni nabirali so se pokazali tudi »Zoraši«. Svojo zahvalo izreka tudi godbi dravske divizije, ki je svrjala nacionalnemu dnevu primeren spored. Skupna v Ljubljani nahrana svota »dinarskega dneva« znaša Din 18.582.50 in 1 lra. Celo zbirko »dinarskega dneva« obljavi Matica, ko dobi poročila iz ostale Slovenije.

— **V četrtek zvečer ob 8. v Unionu koncert »Ljubljanskega Zvonu«.** Vstopnice še niso razprodane! Pridite! 353/n

— **Razstava ročnih del.** Na državnem osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani bo za Miklavževe dni razstava najrazličnejših ročnih del, čipk, otroških oblek itd. po globoko znižanih cenah. Razstava se odprvi 27. t. m.

— **Dramatični odsek Slov. trgovskega društva »Merkur«** v Ljubljani je pričel z delovanjem. Nove prijave sprejema društvena pisarna, Gradišče 17/I. vsak dan od 6. do 7. ure zvečer. 359/n

— **Droblje.** Obveščamo zainteresirane, da ima Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani precej drobiža v zamenjo. Zamenjava se ga od 13. t. m. dalje vsak dan v pisarni Matice, Pred škofijo 21/I.

— **Koledar »Vardar«.** ki ga izdaja »Kolo srbskih sester« je natiskan in pojde te dni med narod, med katerim naj s svojo rodoljubno vsebino budi in pospešuje ideje, ki služijo najvišjim interesom države in naroda in katerim tudi samo »Kolo srbskih sester« služi že več kakor 20 let. »Kolo srbskih sester« želi, da pride ta koledar v vse narodne šole in da izpolni namen, ki mu je določen. Ministrstvo ga je vsem podrejenim poštam priporočalo. Na ta način bi ta koledar prodir v najbolj oddaljene kraje, v domove vseh prebivalcev, ki si ga bodo radi omislili, ker bodo v njem dobili poleg zanimive vsebine in poleg slik tudi stvari, ki so našem narodu nujno potrebne. Dasi ima najbolj izbrano vsebino, veliko slik in še priložno, mu je vendar cena samo 10 dinarjev, iz česar se vidi, da »Kolo srbskih sester« ne išče dobička, ampak ima še gmotno škodo, samo da z »Vardarjem« služi ideji, zaradi katere ga slednje leto izda. Zato zasluži »Vardar« vsekako naše najlepše priporočilo.

— **Kritikovski tečaj Slov. trgovskega društva »Merkur«** se odprvi v petek dne 14. novembra 1924 ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih, Gradišče 17/I. Eventuelne nove prijave vsak dan od 6. do 7. ure zvečer. 358/n

— **Osrednje Zveze javnih namestencev** nujna seja širkega odbora bo v četrtek 13. t. m. ob 20. uri pri Mraku. Dnevni red: Tekoče stvari in občni zbor.

— **Jadranska Straža** priredi dne 13. decembra v veliki dvorani hotela Union zabavni večer s šalivim sporedom. Odbor presi, da bi se vsa društva ozirala na to in da ne bodo priredila omenjenega večera nikakih zabav. 351/n

— **Začetek predavanj v društvu »Soča«.** Kakor v pretekli sezoni, prične tudi letno društvo »Soča« a ciklusom predavanj. Prvo predavanje se vrši v soboto 15. tm. v salonu pri »Levu« točno ob 8.21. zvečer. Ta večer predava g. profesor dr. Ivo Lah o aktualni in interesantni temi: »Mi in Italijani v avstrijskih taborih«. Na to zelo zanimivo predavanje vabimo vse člane in prijatelje društva »Soča«. Vstop vsem prost.

— **Brezpogovorni moras** posetiti dne 15. tm. »Slavčev« Martinov večer v hotelu Tivoli. 365/n

— **Pozor!** Za ublažitev splošne druginje se muči nešteto strokovnjakov, od katerih je do danes le malo prišlo do zaželenega cilja. Ena glavnih točk, ki dela vsem pregla-vice, je stanu primerno oblačenje. Ker smo

večinoma vezani na inozemstvo, je blago zelo drago, tako da si ga moremo omisliti le v nujnosti in velikega pomena je danes, če si dama zna napraviti sama obleko ali da ima šivilja ali krojač moderen kroj. Amerikanski sistem krojenja je rešil to vprašanje odlično, ki je posebne važnosti gopsem in gopodičnam nešiviljam, ki se lahko v par tednih nauče krojenja! — Najlepši uspehi že vršičih se tečajev v Ljubljani, Zagrebu, Mariboru, v večjih mestih in Vojvodini itd., dajejo jamstvo resnične potrebe tega znanja. Tečaj se prične dnevno in večerno 20. novembra na od. ministr. za trg. in obrt. kone. krojni šoli. Zidovska ulica 5, Ljubljana. Vpl-sovanje dnevno od 8. do 12. in od 2. do 7. zvečer. Razpošiljanje in izdelovanje najmodernejših krojev. 362/n

— **Pevsko društvo »Slavec«.** Pevska vaja za mešani zbor odpade v četrtek in se vrši v petek 14. tm. točno ob 8. zvečer. Pridite vsi in točno. 363/n

— **Pevsko društvo »Slavec«** sprejema nove, dobre pevce in pevke vsak torek, sredo in četrtek od 8. do 10. zvečer. 364/n

— **Več samomorov.** Samomoril so zopet na dnevnem redu. Včeraj smo poročali o samomoru brusača Škrbca, ki se je na Gradu obesti radi stanovanjske mizerije, danes zaznamujemo zopet dva poskušena samomora. Na drugem mestu poročamo o poskušnem samomoru mladega finančnega pripravnika Petra B., iz bolnice pa nam javljajo, da se je v gostilni »Pri Kamnarju« na Zaloški cesti z izlozom zastupila neka Franciška Reš. Njeno stanje je precej resno. V obeh slučajih gre za nesrečno ljubezen.

— **Pogreša** se 58 letni Ivan Zajc, stanujoč na Emonski cesti št. 4, ki je odšel 11. tm. okoli 15. od doma in se do danes še ni vrnil. Starčku, ki je bil že na opazovalnici, se je moralo kaj primiti!

— **Poskušeni vlom.** V noči od 10. na 11. tm. je poskušal neznan storilec vlomiti v barako branjeveke Franciške Simec na Zaloški cesti št. 3. Odprl je s ponarejenim ključem dve ključavnici; pri poslu so ga na ključeno zasačili pasanti, naka je pobegnil.

— **Avtomobil povozil psa.** Na Rudniku je neki avto povozil tik pred hišo št. 53. lepega psa-dobermana, vrednega 4000 Din. Pesa je bil lasti trgovca Ivana Fajdže.

— **Tatvina.** Soboslikarju Franu Pavšiču, stanujočemu Ulica na Grad št. 5, je bila iz stanovanja 11. tm. ukradena zimska suknja in nekaj drugih predmetov v skupni vrednosti 1500 Din.

— **Policijske ovadbe:** Včeraj so prispele na policijo sledeče ovadbe: radi tatvine 1, poskušene vlom 1, telesne poškodbe 1, poškodba tuje lastnine 1, ekscesa na cesti 1, kaljenja nočnega miru 2, nezgode 1, prekorajenja pol. ure 3 in 10 ovadbi radi prepozna zapiranja trgovin. — Ena oseba je bila aretirana radi neplačane zapitke. Tajna vojaška pogodba med Madžarsko in Rusijo.

— **Poskušeni samomor.** Danes zjutraj se je ustrelil v prsa Peter Bagrov, dnevničar finančne kontrole v Logatcu. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico. Vzrok obupnega delanja je bila nesrečna ljubezen. Če ne nastanejo kake komplikacije, je upati, da Bagrov okreva.

— **Nesreča pri delu.** Manfred Albert, delavec na Jesenicah, je padel pri popraviljanju strehe s krova na cesto in se obutno poškodoval. Zlomil si je tudi desno roko in so ga prepeljali v ljubljansko bolnico.

Iz Celja.

— **Tedenski izkaz o nalezljivih boleznih** v mestu Celju od 1.—8. novembra. Skralatica: Od prejšnjega tedna ostali 3, na novo zbolela 2, umrl 1, ostali v nadaljni oskrbi 4. — Usen: od prejšnjega tedna ostal 1, ozdravljen 1.

— **Prodaja smrekovih in borovih sadik.** V smislu dopisa kr. šumske uprave v Celju se bode oddajalo v prihodnji spomlad smrekove in borove sadike iz državne gozdne drevesnice v Celju po ca. Din 100 za 1000 kromadov. Tozadevna naročila je nasloviti najkasneje do 10. februarja 1925 pri pristojnem županstvu ali pa direktno pri kr. šumski upravi v Celju. Pri naročilu sadik je natančno navesti: 1. Naslov in hiš. št. naročnika. 2. Število in vrsto sadik. 3. Parcelno številko in obseg nameravanega gozdoznanja. 4. ali se bodo sadike prevzele v drevesnici, ali če pošljejo po železnici. Sadike, ki se bodo prevzele v drevesnici se bodo morale takoj plačati dočim se pošiljajo tudi po povzetju. Omeniti je, da se imajo temu povabilu v prvi vrsti odzvati tisti posestniki, k. imajo gozdozvalne naloge. Na naročila po preteklem terminu se ne bode oziralo.

Iz Maribora.

— **Simon Gregorčičev večer** priredi v nedeljo 16. tm. povodom rojstnega dne velikega pesnika prosvetni odsek Sok. društva v Mariboru. Program prireditve obsega deklaracije, recitacije itd. Pričetek ob 20. zvečer. Sodeluje sokolski orkester.

Gospodarstvo.

Rezultati svetovne letine.

(Koruzo, oves, ječmen in problem živinoreje.)

Vprašanje koruze, ovsa in ječmena je tesno povezano s problemom živinoreje. Te vrste žito nima na svetovnem trgu posebnega pomena. Njegova vrednost je odvisna od razvoja živinoreje. Glede letošnje letine koruze je treba omeniti, da je slabša kot lani. Največ koruze prideluje Severna Amerika (70% svetovne produkcije). Po zadnjih poročilih znaša letošnji pridelek koruze 2.464.000.000 ton, napram 3.540.000.000 ton lanske leto. V podonavskih državah so bili izgledi dobri, toda neprestano deževno vreme je vplivalo na kakovost koruze. Isto velja za italijansko koruzo. V Južni Afriki so pridelali letos 4.500.000 met. stot. koruze, dočim je znašala lanska letina 6.250.000. Drugo mesto glede pridelovanja koruze zavzema Argentina, ki je imela letos dobro leto. V marcu in aprilu je pospravila 270.000.000 ton koruze. Nova setev trpi vsled suše. V Avstraliji in Indiji je vreme za žito ugodno.

Ovsa je pridelala Severna Amerika 1.286.000.000 ton, napram 1.439.000.000 ton lanske leto. Angleška je pridelala letos 9.859.000 met. stotov lani 9.470.000 met. stotov. — Poljska letos 21.300.000, lani 24.800.000. Približno enako razmerje je na Madžarskem, v Kanadi in Juž. Ameriki. Povsod je letina vrst slabša kot lani. Ječmena je pridelala Severna Amerika 194.000.000 ton, lani pa 198.000.000. Madžarska letina ječmena znaša 1.700.000 met. stotov (lani 2.900.000), na Poljskem 9.000.000 (lani 7.800.000), v Kanadi 77.000.000 (lani 71.000.000).

V vseh evropskih državah je bilo deževno vreme, ki je oviralo žetev in vplivalo na kakovost žita. V Severni Franciji in Nemčiji je plevel zelo škodoval ječmenu in ovsu. Kar se tiče držav južno od ekvatorja, se začne žetev šele čez 4 mesece, kar pomeni, da je odvisna njihova letina od vremena.

Proces razvoja koruze, ječmena in ovsa, torej tudi razvoja živine, gre po vojni svojo pot. Ta pot se bistveno razlikuje od ostalega žita (rži, pšenice itd.). Stvar je namreč ta, da je preživljala Amerika 1. 1922—23 glede rži in pšenice ostro krizo, dočim je bila zlasti koruza, pa tudi ječmen in oves, ta čas na vrhuncu razvoja, ker je bilo povpraševanje na svetovnem žitnem trgu zelo veliko. V zvezi s tem je Severna Amerika zvišala izvoz koruze za okroglo 180.000.000 ton. To je bila posledica tendence v mnogih državah, da se začne forsirati živinorejo. V dokaz naj služijo nastopni podatki: Od 1. 1921—1923 se je zvišalo število rogatke živine v Argentini za 9.100.000, v Indiji za 750.000, v Romuniji za 1.500.000, v Franciji za 500.000, na Angleškem za 300.000, v Severni Afriki za 3.600.000, v Avstraliji in Novi Zelandiji za 800.000, v evropski Rusiji za 2.500.000 itd. Nemčija je zvišala v tem času število prešičev za 3.000.000. Danska za 1.700.000, Romunija za 900.000, Francija za 500.000, Severna Amerika za 8.9%, Kanada za 900.000, Angleška za 25%. Celokupno število prešičev se je zvišalo za 16% (v šteta ni Rusija).

Kakor je bilo pričakovati, se je spremenil proces obnove klavne živine v hiperprodukcijo, kar je povzročilo depresijo na mesnem trgu. Angleška je vsled povečanja lastne produkcije klavne živine zelo skrčila uvoz mesnih izdelkov (od 3.000.000.000 funtov na 1.200.000.000). Danska je reducirala produkcijo svinj od 1. 1923 za 8%, izvoz pa od 134.000.000 funtov na 113.000.000. Severna Amerika je imela lani 40.000.000 svinj, letos jih ima samo 32.000.000. Izvoz se je znižal od 135.000.000 funtov na 85.000.000. Kanada je reducirala

svinjerejo za 8 %. Tako je prišlo do depresije na mesnem trgu, cene mesa so začele padati, toda z druge strani je prišla slaba letina koruze, ječmena in ovsa, in cene so ostale visoke. Na Angleškem je veljala tona ječmena 1. 1923 — 9 funtov 7 šilingov, letos pa velja 12 funtov šterlingov. Svinjina se je prodajala lani po 17 šilingov za 20 funtov (seore), letos v juliju pa po 16 šilingov. Isto je v Ameriki.

Jasno je, da tako nesoglasje med cenami teh dveh produktov ne more dolgo trajati. Ali poskočijo cene mesnih izdelkov, ali pa se poceni koruza, ječmen in oves. Verjetna je druga alternativa, ker je kupna sposobnost držav, ki morajo uvažati klajo, zelo slaba. Iz tega sledi, da se bliža druga faza poljedelske krize na polju mesne industrije in klaje. To se tiče v prvi vrsti koruze in ječmena.

—g Kmetijski načelnik tečaj. Kmetijska družba prične v kratkem prijeti dva- do tridnevne tečaje, ki se imajo vršiti zunaj po deželi na sedeži kmetijskih združenj. Prednost bodo imele tiste družine, ki se pri tečaju izkažejo za potrebne. Po tečaju bodo sledile učne tavnice: gnojenje z domačimi in umetnimi gnojili, pridelovanje krme na njivah in obdelovanje travnikov, pridelovanje in odiranje semena, zatiranje rastlinskih bolezni in škodljivcev, pospeševanje kravreje in mlekarstva, združna organizacija živinoreje, pašništvo, zimsko krmiljenje in strelja živini, izboljšanje hlevov in svinjakov, konjereja itd. Sadržajski in vinarški tečaj se bodo vršili v sporazumu z dotičnimi organizacijami. — Podružnice se vabijo, da tudi same izrazijo svoje želje glede učne snovi kakortudi glede časa, v katerem naj se prireditelj tečaja. Pouk na tečajih bo trajal dopoldne in popoldne in se bo izpolnjeval deloma z vprašanji in odgovori od strani udeležencev in predavateljev, deloma s praktičnim razkazovanjem vsega, kar bo v danih razmerah mogoče. V kritje stroškov za te kmetijske tečaje je bilvi minister dr. Kulovec dodelil državno podporo v znesku 60 tisoč dinarjev. Podružnica pa, ki želi tak tečaj, mora izpolniti sledeče pogoje, predvsem pa zagotoviti: 1. Zadostno število udeležencev izmed odraslih kmetijskih mladeničev in samostojnih kmetovalcev, ki se morajo zavarovati, da bodo tečaj redno obiskovali. Udeležnikom se imajo izdati ob sklepu tudi potrdilo o rednem obisku tečaja. 2. Pripraven učni prostor. 3. Potrebna prosta prenočišča za dve učni osebi in 4. prost dovoz in odvoz predavateljev na bližnjo železniško postajo. Kmetijske podružnice, ki žele pod temi pogoji prejeti kmetijske tečaje, naj to čimprej naznačijo Kmetijski družbi v Ljubljani. Število udeležencev, ki se mora zagotoviti, ima znašati najmanj 20 oseb.

—g Novosadski blagovna borza 11. novembra. Na produkti borzi notirajo: Pšenica baska, 16 var. 365—367, sremska 365, srpska. 5% 374, franko Sisek 360, oves, 1 var. 277,50; koruza, 44 var. 170; sremski 240; moka 14 in pol var. baza »0« 555, št. »2« 500, št. »6« 380—390, št. »7« 320, otrobi baški 195. Tendence: brez kupčije.

—g Pridelovanje domačega tobaka v Italiji. Kr. ukaz z dne 12. okt. vsebuje pravilnik o pridelovanju domačega tobaka. Dovoljeno je gojiti tobak posameznikom na podlagi posebne koncesije. Pridelkec se mora v prvi vrsti odstopiti upravi državnih monopolov in ko je krita njena potreba, se še le dovoljuje izvoz.

—g Razstava novih vin v Milanu. Italijanska vinorejska zveza pripravlja v Milanu tržno razstavo novih vin, ki se bo vršila od 22. do 29. tm. Razstava zasleduje svrhu, da se olajša spoznavanje posamičnih vrst vina in sklepanje kupnih pogodb po vinskih veletržih. Razstave se udeležijo tudi vinorejci iz Julijske Krajine.

—g Prodaja starih sodov od oja se bo vršila dne 5. decembra t. l. pri ravnatelstvu drž. železnice v Subotici. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Darujmo za sokolski Tabor!

Novi ženski poklici.

V Rusiji sta bili te dni imenovani dve ženski za generale boljševiške armade. Obe sta bili že doslej v armadi z vsemi pravicami in dolžnostmi častnikov. Urvamova in Budde sta bili po končani častniški šoli dodeljeni generalnemu štabu, ko sta pa napravili izpit v vojni akademiji, ju je vrhovno poveljstvo pomaknilo v generalni čin. Vsaka ima svoj polk, ki mu zapoveduj s prirojeno žensko trmoglavostjo. Drugo vprašanje je seveda, kaj bi se zgodilo z generalom v krilu, če bi bilo treba na vojno. Svetovna vojna in ruska revolucija je pokazala, da so ženske korajžne samo takrat, kadar imajo pred seboj moža, ki se izogiblje domačih preprirov. Kljub temu je pa boljševiški vojni komisar Trocki čestital obema generalama in priznal njuno vojaško nadarjenost. — V Ameriki je dobila neka ladja novega kapitana v osebi mrs. Nelson Croker. S svojim možem, ki je bil tudi poveljnik neke ladje je potovala 19 let po morju. Zdaj je nveljavila svoje praktično znanje in odpulila kot kapetan z ladjo iz Newyorka v Florido. — Na Angleškem je postala Dottova arhitekt. Njeno delovanje obstoja v tem, da gradi cele nasebine majhnih stanovanjskih hiš z lastnimi elektrarnami, pekarnami in drugimi modernimi napravami. Dela popolnoma samostojno, najema samo rokodelce in delavce in skrbi, da dobivajo redno plačo in hrano. Sploh je tako energična in praktična, da jo občudujejo vsi možki.

Stroga sodba o modi.

Težko je pisati o tem kožljivem predmetu, ne da bi se zamislili temu ali onemu. Mnogo je argumentov, ki govorijo z glasom zdravega razuma proti slepemu posnemanju pariske družbe, ki kaže modo vedno nova pota, ali tu so dame, gospodične in gospe, in so šivilje, zaslužke, eksistenca, in roka, ki bi napisala pravično besedo, mora omahnil. Moda vendar včasih kapitulira pred silo zdrave pameti, kakor smo videli v boju za steklini. A kaj se je zgodilo z onimi ženskami, ki za ves svet niso hotele sleči steklini, ki so v njem celo tla pomivale? Le vprašajte jih! Na drugi strani pa zopet vidimo, kako so prišle ženske pri tem iz enega ekstrema v drugi. Ko je prišel steklini iz mode, so zavrgle nekatere dame tudi vse druge pritlikave pod bluzo. In zdaj hodijo obložene tako neestetično, da se mora človek prijeti za glavo. K sreči pri nas nismo tako daleč, ali v večjih mestih lahko vidite v tem oziru fenomenalne prizore, zlasti če je dama priletla in preveč okrogla.

Sicer pa moda ni dandanes več tako smešna, kakor je bila nekoč, ko je predpisovala na slepo srečo danes nekaj, kar je jutri zavrgla. Glavno pa je, da so se tudi ljudje nekoliko spametovali. Boj med kratkim in dolгим plaščem se je končal na pr. tako, da nismo dolge plašče zvečer in na posetih, kratke, ki jih matere zapuščajo svojim hčerkam pa po leti, kadar je deževno in blatno. Prilagodimo se vsem, kar prinaša moda. V dokaz, da so na svetu avtoritete, ki že pred leti niso kapitulirale pred modo, naj omenim avtorja »Pravilne in življenja« Petra Altenberga, ki je napisal leta 1907 te besede na naslov mode:

»Moda je estetični zločin sam po sebi: ne stremi za končno dobrino, temveč gre v svoji navidezni krasi vedno za nečem drugim. Gre iz ene zablode v drugo. Živi v zablodi in zablodo, ki se umakne drugi blodni. Živi od otroške spremenljivosti. Moda hrani krojače, šivilje in klobučarje. »Letos se nosi... je zločinska podlost. Človek naj nosi vedno in povsod to, kar odzgovarja zakonom higiene. Lahki girardski klobuk s krasnim širokim zametanim trakom ne pride nikoli iz mode. Isto velja za paname klobuke, za belo haljo, široki usnjeni pas, široke ameriške čevlje s topimi konci in nizkimi petami ali za španski šal. Iz mode izvirajo samo blodnje, otročarje, krojaški ali klobučarski nesmisel. Kultiviran človek se mora upirati samovoljnemu novotarjam mode. »Letos se nosi... te besede so zločinski idiotizem. Kaj se nas tiče bilanca krojačev, šivilj in klobučarjev? Lepota obleke je samo v tem, da se človek lahko v nji svobodno giblje, da odgovarja higijenskim zahtevam in da ne povzroča bolečin na telesu ali ran v žepu. Drveti otročje za modo vsakega dne in vsake ure je znak duševne bolezni. Ravnanje se po modi je znak najnižje nekulturnosti. »Letos se nosi... je zločinska beseda nekulturnega človeka. »Nosi vedno«, je geslo kultiviranih ljudi. Kdor ple-

To in ono.

za na visoko goro, je oblečen in opremljen tako kakor zahteva cilj, ki ga ima pred seboj. Vsak človek ima v življenju svoj cilj, ki ga hoče doseči. Mar naj dopustimo, da nas ovira ali zadržuje na tej poti moda?

Pustimo to gizdalino, ki nimajo v življenju sploh nobenih principov in ciljev! Ti naj »goje modo«. Kakor se mora človek razlikovati od človeka, kakor mora vsak posameznik predstavljati raznovrstni lastni svet, tako mora biti tudi obleka slika tega sveta. Pаметen človek ne vpraša nikoli kaj se nosi, temveč reče avtoritativno: »Jaz se oblačim tako«. Vsaka dama in svojo idealno obleko, svoj idealni klobuček in svoje idealne čevlje. Kakor nastane dobra pesem o kompoziciji sama od sebe, tako bi morale komponirati vsaka dama svojo obleko iz lastnih notranjih nagnobov. Če ji priyajo, da je bedasta, naj smatra to za častni naslov, ki ga je zaslužil pogum njene lastne individualnosti.

1000 sukenj

je do sboe ob trifestni na 12 bilo prodan h v tekočem letu. — S jajej do az za izvrstno in ceneno, blago, ki ga dobavlja tvrdka

Drago Schwab, Ljubljana.

Novi uspehi znanosti.

Iz Amerike poročajo o novih eksperimentih na polju kovinske industrije, ki bi pomenili, če se posrečijo, pravo revolucijo v težki industriji. Gre za metodo pridobivanja jekla neposredno iz železne rude. Teoretično ta problem ni nov, ker je bil že opetovano predmet diskusij, toda predstavitelji moderne tehnike so smatrali, da ga za enkrat še ni mogoče realizirati. Zdaj so prišli ameriški tehniki do praktičnih rezultatov. Fordovo podjetje ob Rdeči reki dela kolosalne priprave za pridobivanje jekla iz železne rude. Akcijo, ki pomeni neprecenljivo pridobitev na polju moderne tehnike, vodi dr. Bourcod. Teoretično sloni ta metoda tudi na redukciji rude s pomočjo plinov v visokih pečeh, toda mehanizem novega procesa se bistveno razlikuje od dosedanjih metod. Uspeh tega dela bi katastrofalno zadel zlasti livarne, ker bi bile odveč visoke peči, pa tudi koks bi ne potrebovali. Vsako gorivo, tudi olje, bi moglo nadomestiti koks, samo da se spremeni v plin. Prve poizkuse so napravili z drobnim premogom. Ti poizkusi so se posrečili. Zdaj pride na vrsto navadni premog in drugo gorivo.

• Profi špekulaciji in pretiranim cenam na francoskem. V francoskem parlamentu se nahaja zakonski načrt za pobiljanje špekulacije in navijanja cen. Določene so težke kazni od enega meseca do enega leta zapora in od 50 do 50.000 frankov globe.

Lov za kunčevalcem z dekleti.

Pred dobrim mesecem se je pojavil v Berlinu elegantni neznanec, ki je vsled svojega razkošnega življenja vzbujal splošno pozornost in začele so se zanj zanimati tudi oblasti. Policia ga je jela nadzorovati in agenti so mu bili dan in noč za petami. Že po preteku par dni so agenti zaznali, da je neznanec brez posla in da je prišel v Berlin le na kratek oddih. Končno je neki detektiv od elegantnega neznanca zahteval, da se legitimira. Neznanec je izjavil, da nima nikakih listin, da se piše Riza Iršafaci, rodop je Armenec. Detektivu je bil tučec sumljiv in pozval ga je na stražnico. Med časom, ko so neznanca na policiji zasliševali, je detektiv izvršil preiskavo v stanovanju, kjer je Armenec bival. Stanovanje je bilo popolnoma prazno, pač pa sta se v njem nahajala dva velika kovčka. Armenec je izjavil, da je nameraval kavčka napolniti z različnim blagom, ki ga je hotel nakupiti v Berlinu. Ko so ga po zaslišanju prepeljali v zapor, je pobežnil.

Čim so Berlinčani po listih zaznali za Armenčev beg, se je oglašala na policiji mlada dama, ki je izpovedala sledeče:

Nekoč je bila z večjo družbo v kavarni in pridružil se jim je Armenec. Vedela je da je bogat. S svojim pripovedovanjem o bajnem življenju v Carigradu je bil popolnoma očaral. Prosil je je, da potuje z njim v Orient in ji obljubil, da ji preskrbi potni list ter da poravnava vse stroške potovanja pod pogojem, da mu preskrbi več mladih devojk v starosti od 15 do 17 let, ki bi istotako potovale z njim. Ker je izprevidela, kam pes ta-

co moli, je odklonila njegovo ponudbo in se ni več sestala z Armencem.

Policia je takoj uvidela, da ima opraviti z nesramnim kunčevalcem z dekleti in je uvedla obširno polzevedovanje za zločincem. Na policiji se je medtem javila tudi neka postarna ženica, pri kateri se je oglašil Armenec in ji izročil v oskrbo neko 11 letno dekletce, obetajot ji veliko nagrado, če jo dobro čuva. Čim je ženica zaznala, da otrok ni njegov, je ponudbo odbila. Kaj se je z dekletcem pozneje zgodilo ni znano. Teokom preiskave se je ugotovilo, da je Iršafaci svoje žrtve odposiljal v Carigrad. Iz Berlina je baje zločinec pobežnil v Jugoslavijo. Za njim je izdana tiralcica.

Tihotapstvo kokaina v Parizu.

Mednarodno tihotapstvo s kokainom v Parizu še vedno bujno cvete. Tihotapi se največ v Rusijo, Nemčijo, Francijo in Španijo. Navzile temu, da so kriminalne oblasti vseh držav na poslu, da zasačijo pretrigane tihotapce, se dosedaj še ni posrečilo odkriti gnezdo zločincev. Središče kupčevalcev kokaina je Pariz. V temnih in zakotnih krajih predmestja se nahaja vsakovrstna sodra. Tu je na stotine posredovalcev, ki prevzemajo blago prihajajoče v velikih množinah in vredno par sto tisoč frankov, da ga nato razpečavajo dalje. V nobenem evropskem mestu ni toliko slučajev obolenosti in smrti vsled uživanja kokaina, kakor ravno v Parizu.

Uživanju kokaina so udani vsi stoji in sedaj se je jel kokain nuditi tudi v boljših lokalih, kjer se zbira visoka družba. Treba je bilo samo skrivaj pomigniti natakarnu in že ste imeli kolčinu kokaina. Srečen slučaj je pripomogel policiji, da je napravila temuj početju sedaj konec. V neki ugledni restavraciji je sedel bogat inozemec, si naročil buteljko dobrega vina in nato zahteval od natakarnja, da mu prinese dobro cigaro. Cigara je bila zelo težka in zdela se je sumljiva. Tujaica je zanimala vsebina cigare in odkril je v njej ozko dolgo cevko z napisom »C« Natakarn je v zadrega zahteval od gosta na vsak način, da mu vrne cigaro. V naglici je namreč zamenjal zaboj z naslovom »Za posebne goste« in izročil gostu cigaro s kokainom. Tekom preiskave se je ugotovilo, da je bila cevka napolnjena s kokainom. Na ta način so prišli na sled skrivnostnemu tihotapljenju kokaina. Par dni za tem dogodkom je neki kriminalni uradnik opazil, da zahajajo v drogerijo, ki se je nahajala poleg restavracije, sumljivi elementi, bile so same blede in zlomljene postavbe. Vsi ti ljudje so zahtevali posebne vrste cigar. Ko je uradnik pohitil ogledoval te cigare in odstranil ovojino vsebino je našel v sredini cigare zopet na cevke s kokainom. Policia je uvedla obširno preiskavo in je več znanih in uglednih lokalov, kjer se je razpečaval kokain, zaprla.

TRAGIČNA LJUBAV DVEH DEVOJK.

Iz Berlina poročajo o tragičnem samomoru, ki sta ga izvršili 16 letna Irma Koch in Grete Lechmann. Obe mladi in lepi devojki sta bili zaposleni pri nekem podjetju in sta bili obe zaljubljeni v sina njih delodajalca. Obe deklici sta zahtevali od svojega izvoljenca, da se odloči za eno ali za drugo, naka je ta izjavil, da ne poroči nobene. Irma Koch je nato skočila v vodo, vendar so jo v zadnjem trenutku rešili in prepeljali v bolnico. Ko je prijateljica čula o samomoru Kochove je odšla na streho poslopja, kjer je bila zaposlena in skočila od tam na dvorišče. Obležala je mrtva na licu mesta. Čim je Kochova ki je bila zopet izpuščena iz bolnice zaznala o samomoru Grete Lechmann je odšla istotako na streho omenjenega poslopja in skočila v globino, kjer je našla smrt.

• Največji ameriški davkoplačevalci. Rockefeller plača na leto po italijanskih poročilih 171.748.000, Ford 57.009.552, Wrigley 26.657.400, artist Fairbanks 5.215.265, Bokser Dampsey 2.079.000. Sodilo se je dolgo časa, da je Ford najbogatejši človek na svetu, ali z omenjenega poročila je razvidno, da ga prekaša John Rockefeller, ki je takširan po dohodku 7.435.000 dolarjev. Visoke davke plačujejo tudi kinematografski umetniki. Douglas Fairbanks je takširan na 225.000 dolarjev, Mari Pikkford na 244 dolarjev itd.

Glavni urednik:
RAS TO PUSTOSLEMSEK

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

V dečkovem glasu ni bilo ničesar upornega ali trmatega, kar bi moglo dokazati, da hoče zavedno kršiti materino avtoriteto. Njegove besede so bile samo suha ugotovitev dejstva, ki je moralo priti. Njegov oče je s težavo prikrival smehljaj in začudenje nad odločnim vedenjem svojega sina.

»Veseli me, da si tako odkritosrčen, Jack.« pravi oče, »in tvojo odkritosrčnost takoj nagradim s svojo odkritosrčnostjo: ako greš brez dovoljenja k predstavi, boš strogo kaznovan. Dosedaj te jaz še nisem kaznoval, toda če v tem slučaju ne ubogaš svoje matere, bo brezusmiljeno pela šiba.«

»Razumem, gospod,« je odgovoril deček. »Povem vam čisto natančno, kdaj sem videl Ajaksa.« Soba gospoda Mooreja je bila tik poleg sobe njegovega učenca, in učitelj je bil navado, da se je vsak večer prepiral, če je učenec že legel k počitku. Ta večer je bil posebno skrben. Pravkar se je vrnil od posvetovanja pri očetu in materi, na katerem mu je bilo posebno izrecno naročeno, naj pazi na sina, da skrivaj ne zapusti sobe in ne uide v gledališče, kjer so se vršile predstave z Ajaksom. Na vsak način mora to preprečiti. Zato je osupnil in ostrmel, ko je okrog pol desetih stopil v učenčovo sobo, da je sin že popolnoma priprav-

ljen, da zapusti sobo in gre na ulico. — Stal je na oknu v namenu, da se spusti po strelodvu na prosto —

Gospod Moore je hlastnil z rokami in korakom proti oknu, da pograbi sina, toda v tem hipu je sin že odskočil zopet v sobo nazaj in se vedel, kakor da bi se ničesar ne zgodilo.

»Kam ste nameravali lezti?« ga zasoljeno vpraša gospod Moore.

»Grem pogledat Ajaksa,« je odgovoril mirno. »Jaz se čudim,« hoče karati gospod Moore, »toda v tem trenutku ga je njegov učenec že zagrabil okoli pasu, ga dvignil in treščil na posteljo, z obrazom v mehko vzglavje.«

»Tiho!« je zaukazal grozeče Mooreju, »drugače Vas zadavim.«

Moore se je trudil k odporu, toda njegove sile so bile preslabe. V rokah svojelega učenca je bil kakor igračka. Mladi lord Greystoke je že v svoji mladosti kazal izredno telesno moč, in če ni po Tarzanu iz rodu opic podedoval ničesar drugega kot to, je podedoval boxstvo. Jack je pokleknil učitelju na prsa, pretrgal posteljno ruho in mu zvezal roke na hrbtu. Nato ga je obrnil na hrbet in mu zatlačil v usta pest cunji. Ves čas mu je govoril mirno, počasi.

»Jaz sem Waia, načelnik rodu Wajej, vi pa ste Mohamed Dubu ibn Medžida, arabski poglavar, ki ste hoteli poklati moj rod in ukrasti moje slonokoščene dragocenosti,« in pri tem je že vpo-

nil noge gospoda Mooreja tako, da jih je ročno in mirno privedel k zapetju njegovih rok. »Ha, ha! Slednjič sem te vendarle dobil v pest! Sedaj odhajam, toda vrnem se!«

In Tarzanov sin je hušnil po sobi kakor senca, skočil na okno ter se po strelodvu bliskovito spustil na ulico.

Gospod Moore se je v smrtnem strahu zvijal po postelji, se metal semintja in buljil oči v pričakovanju, da se zaduši, če ne bo kmalu pomoči. V skrajnem obupu in strahu, da izgubi svoje dragoceno življenje, je hotel v napetosti vseh sil oprostiti roke, a pri zaletu se je prevrgel iz postelje na tla. Ta padec ga je umiril, da je začel resnejše in preudarnejše razmišljati, kako bi se rešil te neprijetne situacije. Ležal je in premišljal. Spomnil se je, da je soba, v kateri se je zvečer poslovil od lorda in lady Greystoke, ravno pod to sobo. Toda od slovesa je že minulo mnogo časa, in v tem sta najbrž že oba iz sobe odšla.

Koga naj bi drugače prikljal? V tem nadstropju ni bilo kraj njega žive duše in zato je mogel misliti le na pomoč od spodaj. Po dolgem naporu je preokrenil telo v tako lego, da je zamogel z enim robom noge točiti ob tla, dasi je bilo to naporno in mučno. Tako je tolkel dolgo časa in že je obupaval nad uspehom svojega truda. Omedleval je. V tem trenutku začuje po hodniku hojo in kmalu nato je nekdo potrkal na vrata.

Gospod Moore je kratko in močno udaril ob tla. Drugače ni mogel odgovoriti. Čez čas zopet trkanje. Gospod Moore odgovarja na svoj način:

»Ali se ta prokleta vrata ne odpro?« pravi glas od zunaj.

Metal in potiskal se je proti vhodu, kolikor je bilo pač mogoče.

Bilo je to naporno delo in počasi, prav počasi je napredovalo. Da bi se vsaj do vrat mogel privleči in vanje brcniti, gotovo bi ga kdo slišal. Znova se je čulo trkanje in tokrat že znatno glasnejše. Za vratni se je oglašil klic:

»Gospod Jack!«

Bil je eden izmed domačih slug — gospod Moore ga je spoznal po glasu. Ubogi učitelj se je z vso silo trudil, da bi zaklical: »Naprej! Od napora so se mu žile na vratu in čelu nabreklile. Čez trenutek novo trkanje, že prav močno in nestrno. Ker se ni nihče odzval, je pritisnilo na kljuko in v tem trenutku se je nesrečni učitelj spomnil, da je preje pri vstopu v sobo iz previdnosti obrnil ključ, da bi izključil vsako presenečenje s strani Jacka.

Pozneje je še parkrat slišal in čutil, kako sluga poskuša odpreti vrata, na to pa se je oddaljil po stopnicah doli. Ta zvest, da je izginil poslednji up, je bila za Mooreja strašna in uničujoča. Omagal je in omedlel.

K. MAKUSZYNSKI:

Dijamantna igla.

Prav natančno res ni vedel gospod slikar, kdaj je bilo, in je bilo glavno, da je bilo.

Nekega večera je bilo namreč. Slikar in njegova žena sta slonela na odprtem oknu in gledala na cesto.

Sprva ni bilo videti ničesar posebnega; stražnik je bil zelo prijazen s služkinjami, ki so hitele v trgovine, in zelo neprijazen z dečaki, ki so smatrali veliki zaboj s pometalnimi orodjem za trdnjavo in jo jurišali, neki kočijaž je preklinjal jako nadebudno v vseh mogočih jezikih, ker mu je gospod, ki ga je vozil, plačal samo običajno takso brez vsake napitnine, neki pijanec se je metal proti domu in prav razveseljeno tulil vesele pesmi, trgovske vaje so prihajale s svojimi častilci... skratka, prav vsakdanje življenje.

In je kar naenkrat, ko je bilo tako že precej časa dolgočasno, prišlo tisto izza vogala ulice. Tisto je bil postrežek, ki je nosil na drogu lepak, kjer je stalo: »Glavni dobiček, 50.000 rubljev,

veliko dobrodelno srečanje v korist dečjemu domu. Srečka 1 rubelj.«

Več se ni dalo čitati, kajti je šel postrežek nekoliko semtertje in je bilo že jako večernosomračno.

»Glej,« je dejala žena slikarju »dobrodelno srečanje v prid dečjemu domu!«

»Da,« je dejal slikar, »živimo v stoletju človečanstva. Imamo asile za nadložne starčke, domove za nedolžne otročnice, za pse brez gospodarja, za nezaposlene guvernantke, hiralnice za slikarje, pesnike in kiparje, norišnice za pisatelje in dramatičarje... in bomo dobili še dom za deco in dojenčke. S tem bo občutno pomanjkanje...«

»Molči!« se je oglasila gospa, »tebi tudi ni nobena stvar na svetu prav! Ampak več, da me strašno srbi, da bi kupila srečko!«

»Če te strašno srbi, kar daj!« je dejal gospod slikar. »Najdenčki ti prirede morda kdaj pozneje, ko bodo odrasli, za tvojo dobroto sijajno baklja do!«

»Ne čvekaj tako neumno!... Ne maram se delati lepše, kot sem...«

»To je tudi nemogoče!«

»Prilizenec... Ne, veš, imam ne- kakšno slutnjo, da zadenemo...«

»Daj mi že enkrat mir s svojimi slutnjami!« je zavpil g. slikar. »Koli kokrat si ti še kaj slutila, vedno smo izgubili in zaleteli v vraga. Če hočem iti z doma, slutiš, da pride obisk, ostano doma in ni nikogar... če slutiš, da se bova kje dobro zabavala, se go- ločkava kot dva krapa v Sahari... itd!«

»Pa si le kupim srečko!... Prvič in zadnjič: ali si z menoj?«

»Pa naj bo v imenu božjem! Žrtvo- val bom teh petdeset kopejk dojen- čkom, dasi ni na svetu nobene stvari tako nepotrebne kot dojenčki! Čemu so neki? Kaj naj človek počne z njimi!«

»O, saj vem dobro, da so ti otroci šele od šestnajstega leta naprej simpa- tični, posebno ženskega spola...«

»Nikakih obdolžitve!« je vzkliknil gospod slikar. »Tako ti gre kot s slut- njami, ne gre pa ne gre! Obdoljuješ pač lahko, toda dokazati ne moreš ničesar, slutiš, pa se ne izpolni!... Tu imaš petdeset kopejk in kupi srečko... in zadeni glavni dobiček!... Potem vsaj ne bom smatral dojenčkov za ne-

potrebno robo na svetu!«

Srečka je bila tu, rubelj je bil proč. Slikarjeva žena pa je gradila ves čas zlate gradove v oblake. In je računala sedaj s prvim, nato z drugim in potem s tretjim dobitkom.

»Bi zadostovalo, če zadeneva tretji dobiček,« je menila gospa, »bi bilo vse- eno še desetisoč rubljev čistega!«

In je gospa razpolagala tako z de- narjem, kot bi že ležal pred njo na mizi... in je dajala temu in onemu... celo hišnikovi otroci so dobili vsak po pet rubljev. In je imela res jako dobro srce, slikarjeva gospa.

Srečkanje je prišlo. Slikarjeva go- spa je bila navidezno jako mirna, am- pak je gospod slikar na nervoznem drhtenju njenih nosnic opazil njeno vznemirjenje.

In se ne da mnogo več govoriti! Nista zadela ne prvega, ne drugega, ne tretjega dobitka... ampak tokrat ni slutnja docela prevrnila slikarjevo go- spe, zadela sta: »dijamantno iglo.«

In se je gospa zelo zjezila, kajti ni mogla z iglo ničesar početi. Gospod slikar ji je moral poplačati petdeset kopejk za srečko in deset rubljev za

odškodnino. Kajti je imela slikarjeva gospa posebne juridične pojme in je pri večini žensk tako.

Torej je postala tako dijamantna igla slikarjeva last. In jo je tudi nosil v kravati. Drugače sicer ni bil tako ne- previden, toda to pot je nosil svoje bo- gastvo očito, ne da bi se nameraval s tem bahati, ampak ker se je veselil, da je vendarle enkrat izmaknil hudo- mušni boginji sreče vsaj dijamantno iglo.

Če se človek stara, postaja skro- men. Ko je bil gospod slikar sedem- najst let star, se je gledal kot povelju- jočega generala zmagoslavne vojske in jo je pririlil le do narednika, s štiri- indvajsetimi leti je sanjal o vili ob morju in je sedaj stanoval v Lazaretni ulici, kjer je ob deževnih dneh sicer tudi morje, toda samo blatno morje, s tridesetimi leti, pa čemu bi še človek našteval, kaj si je vsega izsanjal gosp. slikar! Nič, prav nič se ni izpolnilo. Le dijamantno iglo mu je vrla Fortuna kot milodar na trnjevo pot življenja.

(Konec priložnosti.)

M. KRISTOFIČ - BUČAR, Ljubljana, Stari trg 9

Damska in otroška konfekcija — priporoča ravno došle

krasne: jope tudi za deklice, telovnike, obleke in druge pletenine bluze, jumperje, krila, obleke in drugo damsko konfekcijo

OTROŠKE OBLEKICE, PLAŠČKE

velika izbira.

112-T

„RADIOAPARAT“

tvrdke C. LORENZ A. G. je najlepše božično darilo. Ker je tovarna preobložena z naročili, naročite aparat takoj, da ga pravočasno dobite pri zastopniku I. F. GABERŠČIK, Ljubljana, Dunajska c. 1a III.

6858

„Delta“, trgovina željeznim robom d. d. Zagreb, Martičeva ulica 8. — Skladišče: Cernomerec (lastna zgradba)

Telefon: 10-86, 16-17, 19-45. — Brzojavni naslov: Gradelita.

Priporoča: železniške in tramvajске potrebščine za državne, industrijske, poljske in cestne železnice, železo in plo- čevino, žice, ovi.

Reprezentant v Ljubljani: A. LAMPRET, Krekov trg 10.

Sanatorij Dr. R. Szegő

za odrasle i djecu. — Abbazia (Italija).

Dietno liječenje za debljanje i krepljenje. Prvorazredni zavod za bolesne na srcu, na ovapnenju žila. — Promjene (Stoffwechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 godina primaju se i bez pratnje.

69 T

Lavoslav Bučar
Angela roj. Podjedova

Karlo Podjed
Mina roj. Mesesnelova

poročeni

Ljubljana, dne 12. novembra 1924
Kostanjevica, Videm o. Savi, Vipava

Došle novosti

Oglejte si bogato zalogo po konkurenčnih cenah!

A. Šinkovec
nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg 19
129T

Tovarna vijakov Splošne stavbene družbe

Maribor, Aleksandrova cesta 12.

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija.

Obleka obdelana iz gleda kakor nova

ako je kemično čiščena in po- barvana v 88 T/1. kemični čistilnici in barvarji

JOS. REICH tovarna Poljanski nasip 4.

Podružnica: Selenburgova 3

Strešno lepenko lesni cement

dobavlja najceneje v vsaki množini Jos. R. Puh, Ljubljana

Gradaška ul. 22. Telefon 513

Električni kuhinjski obroč.

NOVO! Vsak lonec električen skuhva v šest minutah! Samoprodaja: Elektro-Kompany, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

„ELEKTRIT“ plošče za brušenje žag in alata, mazalnice, pile. Asbest, Klingerit, transmisije, jermenje za pogon strojev. Vse tehnič. potrebščine.

Že za 48 dinarjev

en meter dobrega LODNA
en meter dobrega SEVIJOTA
en meter dobrega SUKNA
dvojne širine dobite pri
LENASI & GERKMAN, Ljubljana.

Pisemski papir

priporoča

Narodna knjigarna.

Za ogovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanj pa Din 5.—

Pouk

Flavto

podučujem. Grem tudi na dom. — Naslov pove uprava »Sl. Narod«. 6861

Stanovanja

Opremljeno sobo s posebnim vhom (iz stopnic) išče gospod. Ponudbe pod Stalen/6855 na upravo »Sl. Narod«.

Službe

Gospodična s prakso išče mesta v pisarni ali kot blaginčar- ka. — Naslov pove upra- va »Sl. Narod«. 6865

Knjigovodkinja- bilancistka, samostojna moč, z več- letno prakso, perfektna slovenska in nemška ko- respondentinja, želi pre- meniti mesto. — Ponud- be so prositi pod »Januar 1925/6838« na upravo »Sl. Narod«.

Strojepiska,

zelo izveščana, išče me- sta. — Ponudbe pod »Ze- lo izveščana/6856« na upravo »Sl. Narod«.

Nepremičnine

Prodajalci nepremičnin!

Gotov uspeh pri prodaji vašega posestva dosežete le, ako oglašate istega z obširnim popisom v »reklamnem listu« »PO- SEST«, ki ga razpošilja vsem javnim lokalom ši- rom Slovenije in države ter v inozemstvu, dalje vsem kupcem redno in brezplačno »Posest«, Re- aliteta pisarna, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra ce- sta št. 24. 120/T

Hiša

s staroznano gostilno in dobro vpeljano špecerij- sko trgovino, z lepim go- stilniškim vrtom, krasnim stanovanjem, obstojnim iz sedmih sob s priklju- nami — se z vsem gostil- niškim in prodajalniškim inventarjem ter odstopom gostilniške koncesije — ugodno prodaja. — Več se izve v Gospodarski pi- sarni Tribuč, Ljubljana- Glince. 6852

Prodaj

Krompir,

lep, suh, trepežen, po 1.20 Din — se dobi pri tvrdki Niklsbacher & Smrkoli v Ljubljani v skladišču na Dunajski cesti št. 36 (pri Mühleisnu). 6831

Otroška postelja

in ena velika postelja — obe dobro ohranjeni — naprodaj. — Mestni trg št. 6, II. nadst. 6863

Naprodaj:

zaprt ročni voz, železna peč in opalograf. — F. Šibenik, Ljubljana, Go- sposka ulica 16. 6847

Žaket-obleka,

skoro nova, raglan in površnji — se po zelo nizki ceni prodaja. — Na- slov pove uprava »Sl. Narod«. 6853

Dve zelo lepi, veliki

kmetski reči s klopni, v dobrem sta- nju, se prodasta v hiši št. 14, Kolizejska ulica (vila Kmet), I. nadstrop- je. 6854

Razno

Polenovka,

namočena, se dobi vsak petek v špecerijski trgov- vini Kovačič & Japelj, Ljubljana, Kongresni trg št. 19. 6862

Kolesarji pozor!

Poslajte stara dvokolesa v popolno prenovu, emaj- liranje z ognjem in po- nikljanje. — Na željo se dvokolesa tudi shranijo čez zimo. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvoko- les in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska ce- sta št. 4. 114/T

Tiskara,

sastoječa se iz 2 brzoti- skarskih stroja tvornice »Mödling« (1 stroja 50/80 rabljenog ali u vrlo do- brom stanju, 1 stroja 42/52 posve nov) 1 Amerikar- ke, 1 velikog stroja za rezanje, 1 stroja za he- fanje, 1 stroja za perfo- riranje te 3 elektromoto- ra, snabjevana sa svim potrebnim slovima, ti- skarskim materijalom te nužnim potrepštinama — prodaje se jeftino uz vr- lo povoljne uvjete. — »Slaven« d. d., Ilica 52, Zagreb. 122/T

»Wertheim«

blagajne

priporoča — Ljubljanska komerc. družba, Ljublja- na, Bleiweisova cesta 18. 3476

Perje,

kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako mno- žino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Cako- vec 52/T

Jetrne in krvave klobase

(domače) se dobe v delicatessni trgovini — J. Janč, Ljubljana, Mar- tin trg. 6860

Pohištvo!

Kdor si želi nabaviti kras- no in trepčno pohištvo po zelo ugodnih cenah — prodaja isto Matija An- dlovic, Vidovdanska cesta št. 6 (nasproti hiralnice). 89/T

Kroje (muštre)

po najnovejši modi, po- ljubne za dame in go- spode, razpošilja — Kna- felj Alojzij, strokovni učitelj za krojaštvo, Ljub- ljana, Križevniška ulica št. 3. 6839

6851

Zahvala.

Zahvaljujemo se najtopleje vsem prijateljem in znancem za mnogobrojne izraze sočutja in izkazana sožalja ob smrti našega nadvse ljubljenega očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Ivana Majarona

posesnika in trgovca v Borovnici.

Izrečno pa se še zahvaljujemo gg. zdravnikoma primariju dr. Jenkotu in dr. Šabcu ter vodstvu Leonišča za požrtvovalno nudeno zdravniško pomoč in oskrbo, dalje prečast. duhovščini, cenj. gg. pevcem, Sokolsivu in domačemu gasilnemu društvu ter vsem, ki so ga spremili v častnem sprevodu na njegovi zadnji poti.

Borovnica, dne 11. septembra 1924.

Žalnožči.

Traži se

vredni i vešta gospoda, kao putnici, za prodaju sanitet- skog materijala, bezuvjetno moraju struku dobro poz- navati, kao i srpski i nje- matki perfektno govoriti. Pismene ponude imaju se staviti na Balcan Internati- onale Commerce Comp. Novisad, Palata Srpska Zadužna banka d. d.

6857

Najnovejše klobuke

iz svile, klobučevine, baržuna kakor vse potrebščine za modistinske priporočila

modni salon 14006

Stuchly-Maške

LJUBLJANA — Zidovska ulica štev. 3.

Cene namitje. Dobro blago.